

Як міській громаді приручити Левіафана: організація та проведення громадського обговорення генерального плану міста

Як міській громаді приручити Левіафана:
організація та проведення громадського обговорення генерального плану міста

ББК 85.118.2 (4 Укр-4 Луг) + 67.9 (4 Укр) 301.011.2++ 67.9 (4 Укр) 300.3
УДК 711.4(477) + 352.07:342.72/73
ISBN 978-617-509-235-4

Як міській громаді приручити Левіафана: організація та проведення громадського обговорення генерального плану міста / Східноукраїнський центр громадських ініціатив. В.В.Щербаченко, О.В.Переходченко, В.О.Сабінін; За заг. ред. В.В.Щербаченка. – Луганськ: СПД Резніков, 2012. – 140 с.

Видання складається із двох частин. Перша частина книги є навчальним кейсом, написаним на основі реальних подій з організації та проведення громадського обговорення генерального плану міста Луганськ. Друга частина книги має переважно методичний характер і містить витяги із законодавчих актів, зразки документів, які будуть корисні тим, хто прагне забезпечити повноцінну участь громадськості в ухваленні містобудівної документації.

Видання буде цікавим представникам профільних громадських організацій, органів державної влади та місцевого самоврядування, науковцям, спеціалістам у сфері планування розвитку територій, журналістам і всім тим, хто цікавиться участю громадськості в плануванні й розвитку територій.

Вихід у світ цього видання став можливим завдяки фінансовій підтримці Міжнародного Фонду «Відродження»

У макеті обкладинки використані фотографії сайту «Восточный Вариант», <http://v-variant.lg.ua/>.

© Східноукраїнський центр громадських ініціатив, 2012
© Автори, 2012
© СПД Резніков В.С., 2012

ЗМІСТ

Переднє слово.....	5
Як міській громаді приручити Левіафана: навчальний кейс на основі процедури громадського обговорення та затвердження Генерального плану м.Луганськ	12
Додатки	65
Додатки до навчального кейсу: для чого вони потрібні і як їх використовувати	65
1. Хронологія подій з розробки та затвердження Генерального плану м. Луганськ.....	69
2. Витяг із Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності».....	76
3. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 555 «Про затвердження порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні».....	85
4. Схема громадських обговорень містобудівної документації за Законом України «Про планування та забудову територій».....	91
5. Схема громадських обговорень містобудівної документації за Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»	93
6. Витяг із Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 27 листопада 1998 року N 1893	95

7. Витяг із Переліку відомостей, що становлять службову інформацію у Міністерстві регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 06 червня 2011 року № 68.....	99
8. Витяг із Державних будівельних норм 1-3-97 «Система містобудівної документації, склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження генеральних планів міських населених пунктів»	101
9. Склад містобудівної документації «Генеральний план м.Луганськ»	110
10. Витяг із Протоколу ведення громадських слухань від 21 грудня 2011 року.....	116
11. Витяг із Окремої думки учасника громадських слухань від 04.01.2011 року з обговорення проекту містобудівної документації «Генеральний план м. Луганськ»	122
12. Витяг із протоколу засідання погоджувальної комісії із врегулювання спірних питань Генерального плану м.Луганськ від 28 грудня 2010 року	125
13. Колективна заява про включення членів громадських слухань до складу погоджувальної комісії	130
14. «Як подавати пропозиції та зауваження до проекту генерального плану» (інформаційна листівка).....	131
15. Заява із пропозиціями (зауваженнями) до проекту генерального плану міста.....	134
Інформація про Східноукраїнський центр громадських ініціатив	136

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Для кого ця книга?

Шановний читачу! Ця книга для тих, хто захищає громадські інтереси і просторову справедливість у своїх містах. Вона для тих, хто береже від знищення відкриті громадські простори, історичні пам'ятки, традиційні ландшафти, прибудинкові території, дитячі і спортивні майданчики, тротуари нормальної ширини і незабудовані протипожежні в'їзди, а також усе те, що робить місто зручним та привабливим для проживання більшості його жителів. Уже зараз та у найближчі роки Україна переживатиме бум ухвалення генеральних планів міст. Це найважливіший та найкращий час для захисту від знищення та розграбування тих суспільних благ, що ще лишилися у наших містах. Крім того, для зацікавлених громадян – це чудова можливість створити довготермінову програму розвитку міста, яка відповідає інтересам та потребам більшості містян.

Чому ця книга виходить у світ?

В основі цього видання – опис реальних подій у Луганську, коли група організованих та мотивованих активістів змогла неочікувано для керівництва міської ради гідно представити громадські інтереси під час ухвалення Генерального плану міста. Спільно з колегами із громадських організацій та ініціативних груп ми взяли під контроль громадські слухання, формування лічильної й погоджувальної комісії, не дозволили сфальсифікувати протоколи. В результаті – погляд громадськості на вирішення багатьох важливих для міста проблем був врахований у головному містобудівному документі.

Але процес ухвалення Генплану не був переможним маршем громадськості. Це був шлях, сповнений переживань та надій (не всі із них справдились), важкої роботи та успіхів (кількість їх могла бути більшою). Ми стикались зі спробами

ввести громадян в оману, невиконаними обіцянками з боку представників міської ради, пережили не одне розчарування. Під час узгодження спірних питань поведінка окремих осіб із когорти тих, кого прийнято називати «громадськістю», змушувала задуматися над питанням: «Хто більше шкодить: чиновники чи вони?». Судовий процес щодо врахування громадських інтересів у Генплані триває дотепер...

Отже, історія ухвалення Генплану Луганська при всій своїй позитивності сповнена повчальними моментами та ставить чимало питань для роздумів. Яку стратегію поведінки вибрати у переговорах із владою? Кого варто брати у союзники? Як поводити себе, коли в переговорному процесі вас обманули? Чи варто громадським діячам співпрацювати з політиками? Ці та інші питання постійно задавали ми собі під час ухвалення Генерального плану міста. Однозначної та узгодженої відповіді на деякі із них ми не маємо дотепер. Саме тому й за порадою Консорціуму з удосконалення менеджмент-освіти в Україні ми вирішили описати свій досвід із захисту громадських інтересів при ухваленні Генплану у формі навчального кейсу.

СЦГІ впевнений, що описаний досвід є повчальним не лише для нас, але може бути корисним і для небайдужих громадян із інших міст України. Саме тому ця книжка і випускається у світ. Сподіваємося, що, прочитавши це невелике видання, ви зможете уникнути тих розчарувань та помилок, які пережили ми. Будемо раді, якщо наш досвід стане вам у пригоді, й ви матимете можливість захистити громадські інтереси і просторову справедливість у своєму місті більш результативно.

Правда чи авторська інтерпретація?

Методика навчальних кейсів, яку ми обрали для опису власного досвіду, поставила перед нами необхідність дотримання ряду важливих вимог. Одна з найбільш важливих із них: навчальний кейс має відображати погляди всіх сторін, залучених у процес. При цьому доцільно не лише описати

поведінку основних гравців, але й підкріпити її живими словами основних персонажів. Власне, це завдання і перетворилося в основну проблему, адже далеко не всі учасники процесу хотіли давати вербальне пояснення своїх дій.

Під різними приводами письмово відмовилися від інтерв'ю головний архітектор міста В'ячеслав Женеску та його тодішній заступник, а тепер начальник управління містобудування та архітектури обласної державної адміністрації Олена Єрьоменко. Уникали розмов і представники депутатського корпусу, пов'язані з бізнесом. Побоюючись кар'єрних ускладнень для членів своїх родин, відмовилися дати інтерв'ю й окремі громадські активісти. Отже, інформацію доводилося збирати по крихтах. Тут у нагоді стали аудіозаписи публічних виступів та публікації в ЗМІ.

У результаті ми пропонуємо вашій увазі не науковий опис і не сухий кількарічний протокол ухвалення Генплану. СЦГГ презентує саме навчальний кейс. Описуючи події, ми намагалися бути об'єктивними та подавати всі важливі деталі, адже правдивість опису необхідна для розуміння реальних мотивів поведінки учасників подій. Водночас, Центр свідомий, що пропонований текст є «громадським» поглядом на ухвалення Генплану та нашою інтерпретацією висвітлюваних подій. Він також зберігає певні оціночні судження, в тому числі з огляду на те, що іншого прийняттого способу описати ті події, в яких ми брали участь, у нас немає.

Трохи про структуру та зміст і використання книги на практиці

Книга, яку ви тримаєте в руках, поділена на дві частини. Перша частина – це, власне, опис історії ухвалення Генерального плану Луганська у 2009-2011 роках, зроблений за технікою навчального кейсу. Відповідно, цей текст можна використовувати у навчальних заходах для громадських

активістів, журналістів, державних службовців та посадових осіб органів місцевого самоврядування: всіх тих, хто задіяний в ухвалення містобудівної документації.

Генплан міста створюється для вирішення величезної кількості проблем, якими наповнений розвиток сучасного міста. Відтак, його громадське обговорення передбачає участь у цьому процесі ще більшої кількості зацікавлених сторін, які часом мають кардинально відмінні інтереси та бачення розвитку населеного пункту. З огляду на це, наш кейс відрізняється від класичного варіанта навчального тексту більшим обсягом. Тому навряд чи доцільно читати цей текст безпосередньо в ході навчального заняття. Якщо ви вирішите використати луганську ситуацію для дискусії у класі, то радимо віддавати кейс на попереднє ознайомлення учасникам, а під час заняття безпосередньо проводити дискусію щодо проблем, які виникають у ході ухвалення генерального плану.

Друга частина книги – це додатки. Деякі з них (витяги з протоколів, законодавчих актів тощо) допомагають краще відтворити процес ухвалення Генерального плану в Луганську через знайомство з реальними документами. Інші ж (форми документів, знов таки законодавчі акти) стануть у пригоді тим, хто планує практичні заходи з забезпечення участі громадськості в ухваленні генплану у власному місті.

З часу ухвалення Генплану Луганська суттєво змінилося законодавство, що регулює процес громадського обговорення містобудівної документації. З подачі уряду Миколи Азарова Верховна Рада у лютому 2011 року ухвалила закон «Про регулювання містобудівної діяльності», який зробив захист громадських інтересів при ухваленні містобудівної документації процесом більш складним і підконтрольним владі. Проте, у небайдужих громадян немає іншого вибору, як діяти. Навіть користуючись тими недосконалими механізмами захисту громадських інтересів, які нам дає сьогоденне законодавство. З метою зробити видання більш

практичним у тексті ми звертаємо увагу читача на ті процедурні моменти в ухваленні генплану, які є відмінними у старому та новому законодавстві. Оскільки ця книга не підручник з історії просторового планування в Україні, в додатках до книги наводяться лише чинні нормативно-правові акти, на які необхідно спиратися у практичній роботі.

За чії гроші?

У процесі написання цієї книги нам неодноразово доводилося чути думки про те, що ті, хто брав активну участь в обговоренні Генерального плану Луганська, є «засланими» та «купленими козачками» або людьми, що переслідують власний меркантильний інтерес. Питання «особистого інтересу» в ухваленні Генерального плану міста ми намагалися максимально чесно висвітлити в описі навчального кейсу. Це було зроблено настільки повно – наскільки дозволяє обсяг доступної публічної інформації.

Пояснення мотивів нашої роботи при ухваленні містобудівної конституції Луганська – у кількох наступних абзацах. Можливо, ця інформація когось розчарує, але ми не беремо кошти ані від влади, ані від її політичних опонентів, ані від зацікавленого бізнесу. Ми самі оплачуємо свою роботу за рахунок коштів, що були чесно виграними у грантовому конкурсі.

У 2010-2011 роках Східноукраїнський центр громадських ініціатив подав на розгляд конкурсної комісії Програми розвитку громадянського суспільства ПРООН проект «Активні громади – безпечні міста» та отримав на нього підтримку. Основним компонентом цього проекту була безкоштовна правова та методична допомога тим жителям Луганська, які потерпали від незаконних будівництв у місті та намагалися відстояти громадські інтереси у цій сфері. Ухвалення Генерального плану Луганська виявилось для нас ідеальною можливістю якнайкраще виконати заплановану проектом роботу. Отже, саме дякуючи благодійним коштам, наданим урядом Данії, ми змогли присвятити проблемі

Генерального плану міста стільки часу і зусиль, скільки б навряд чи змогли інвестувати у цей процес без такої фінансової підтримки.

Звичайно, обсяг роботи, виконаної нами, був значно більший, аніж це дозволяв зробити грант ПРООН. Сотні спільних годин понаднормової добровільної праці, знання та досвід були нашим особистим внеском у спільну справу ухвалення Генерального плану Луганська. Ми робили це, тому що любимо своє місто, тому що місцеве самоврядування має бути підконтрольне міській громаді, і тому, що хочемо допомагати тим луганчанам, які потребують наших знань та підтримки.

СЦГІ також вдячний програмі «Верховенство права» Міжнародного Фонду «Відродження» за неодноразову підтримку проекту «Від доступних генпланів – до містобудування без корупції», завдяки якому ми і зараз маємо можливість підтримувати тематичні правові ініціативи, започатковані при ухваленні Генплану Луганська.

Особливо хочу підкреслити, що в той час, як ми виконували оплачувану роботу, наші колеги захищали громадські та власні законні інтереси без належної фінансової підтримки, інвестуючи у покращення нашого спільного міста свій вільний час, а подекуди й кошти. Це робить внесок партнерів Центру у спільну справу ще більш вагомим та вартим поваги.

Ми вдячні...

Що ж стосується виходу у світ цього видання, ми вдячні за поради у його підготовці члену ради Східноукраїнського центру громадських ініціатив Віктору Миколайовичу Філіпповському, а також спеціалістам Консорціуму із удосконалення менеджмент-освіти в Україні за методичну допомогу в оформленні тексту в якості навчального кейсу. На фінальній стадії створення цього тексту була дуже важливою допомога в зборі інформації та технічній підготовці видання до друку молодій журналістці Аліні Бондар, що приєдналася

до команди Східноукраїнського центру громадських ініціатив у серпні 2012 року.

Окрема подяка програмі «Громадянське суспільство та належне врядування» Міжнародного фонду «Відродження» за грант, наданий на реалізацію проекту «На захисті громадських інтересів у сфері просторового планування міст: від успішних практик самоорганізації – до поширення досвіду захисту прав», без якого вихід у світ цієї книги був би неможливим.

ЯК МІСЬКІЙ ГРОМАДІ ПРИРУЧИТИ ЛЕВІАФАНА¹: навчальний кейс на основі процедури громадського обговорення та затвердження Генерального плану м. Луганськ

ЧАСТИНА 1. ПЕРЕДІСТОРІЯ

У вересні 2009 року працівники Східноукраїнського центру громадських ініціатив (СЦГІ) зібралися на термінову нараду: в офіційному виданні міської ради «Жизнь Луганска» опублікували повідомлення про початок громадського обговорення проекту Генерального плану міста. На цю інформацію Володимир Щербаченко, голова Центру, очікував уже давно. Тепер треба було ретельно підготувати громадськість Луганська до обговорення головного містобудівного документа громади. Володимир хвилювався. Він уже здогадувався, від кого можна буде отримати найнеприємніші сюрпризи.

Від Генплану Ворошиловграда – до Генплану Луганська

Станом на 2009 рік старий Генплан Луганська вже давно перестав бути актуальним. Він був затверджений у 1977 році, приймався з розрахунку на термін 20-25 років і жодного разу не коригувався. Заплановані документом показники розвитку (зростання обсягів промислового

¹ Левіафан — біблійне морське чудовисько. Слово вживається як синонім великого чудовиська, потвори, монстра. Левіафан згадується в легендах фольклору, а в Старому Завіті іноді ототожнюється із Сатаною. Британський філософ Томас Гоббс у своїй праці «Левіафан, або Матерія, форма та влада держави церковної і цивільної» використав образ Левіафана — казкового всепоглинаючого чудовиська — як символ держави. Ідея «Левіафана» полягає в тому, що людям жилося погано і вони вирішили укласти суспільну угоду й заснувати державу. Люди створили Левіафана заради суспільних інтересів, Але, створивши його, віддали йому все. Тож він претендує не тільки на керування людьми, але й на їхнє майно, життя і внутрішній світ.

виробництва, чисельність населення тощо) досягнуті так і не були, але нові економічні та суспільні відносини в країні вимагали нових підходів до планування розвитку міста.

Отже, за відсутності актуального генплану як документа, що визначав би цілі та завдання громади у просторовій перспективі, не можна серйозно планувати стратегічний розвиток міста. Як образно описував ситуацію один із луганських журналістів: *«Без Генерального плану Луганськ ще з часів Горбачова, як і перебудова – немов літак, що злетів, але не знає, куди летіти і де приземлитись»*². Нова епоха вимагала для міста нового генплану.

На початок ХХІ століття застарів не лише Генеральний план міста. Свою актуальність також втратили і детальні плани територій³. Ці містобудівні документи теж були розроблені ще в радянські часи, але лише для окремих частин Луганська.

² Чепурнов Ю. Сесию ускорил... «электрошокер» от ЛЭО / Ю. Чепурнов // Наша газета / 04.03.2009. – Режим доступу: <http://nashagazeta.com.ua/982-nasha-gazeta-arhiv-2007-2010-primety-vremeni.html>.

³ Відповідно до статей 1 та 19 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» «детальний план території – містобудівна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території». Детальний план території уточнює положення генерального плану населеного пункту та визначає планувальну організацію і розвиток території. Детальний план території визначає: принципи планувально-просторової організації забудови; червоні лінії та лінії регулювання забудови; функціональне призначення, режим та параметри забудови однієї чи декількох земельних ділянок, розподіл територій згідно з будівельними нормами, державними стандартами і правилами; містобудівні умови та обмеження (у разі відсутності плану зонування території) або уточнення містобудівних умов та обмежень згідно з планом зонування території; потребу в підприємствах і закладах обслуговування населення, місце їх розташування. // Верховна Рада України. Про регулювання містобудівної діяльності: Закон України від 17.02.2011р. № 3038-VI // ВРУ. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.

Отже, у ситуації, коли Генплан і детальні плани територій були практично відсутні, дозволи на ведення будівництва видавалися на підставі містобудівних обґрунтувань – документів, що встановлювали умови для кожного конкретного будівництва. Такий «індивідуалізований» підхід для визначення умов будівництва створював широке поле для зловживань, а тому профільне законодавство прямо забороняло видачу подібних документів у містах – обласних центрах.

Незважаючи на заборону, Луганська міська рада широко користувалася цим інструментом псевдопланування. Забудова в місті на початку ХХІ століття велася хаотично, з порушенням державних будівельних норм і стандартів, без врахування громадських та державних інтересів. Не заперечували незаконного характеру сучасної забудови міста і в міській раді. *«Генплан дозволить зупинити незаконну забудову, тому що він чітко визначає: якщо на цьому місці повинен бути палац культури, то ніхто не може там побудувати магазин чи щось інше»*⁴, – підкреслював важливість розробки нового генплану головний архітектор міста В'ячеслав Женеску.

Хоча головний архітектор і визнав проблеми незаконного будівництва, видача містобудівельних обґрунтувань активно велася як за міського голови Євгена Бурлаченка, так і за його наступника – Сергія Кравченка. Масовою була видача містобудівних обґрунтувань на будівництво об'єктів на внутрішньоквартальних та прибудинкових територіях, що стало наслідком знищення

⁴ По итогам общественных слушаний по обсуждению проекта Генерального плана города Луганска была создана согласительная комиссия / Пресс-служба Луганского городского совета // Официальный сайт Луганского городского головы, Луганского городского совета и его исполнительных органов / 22.12.2010. - Режим доступа: <http://gorod.lugansk.ua/index.php?newsid=2306>.

зелених зон, скверів, дитячих та спортивних майданчиків, протипожежних під'їздів до будинків, зливових водостоків, іншої соціальної інфраструктури. В результаті – конфлікти між забудовниками та громадянами, яких позбавляють прибудинкових територій, стали нормою.

Початок ХХІ століття у Луганську – це час «земельних конфліктів». Саме у ці роки такі поняття, як «незаконна забудова», «ініціативна група», «конфлікт із забудовником», «знищення зелених насаджень» – стали постійними на шпальтах газет. Жителі окремих вулиць чи кварталів, що були незгодні з планами будівництва біля своїх будинків, стихійно об'єднувалися в ініціативні групи. Як правило, не маючи ні спеціальних знань, ні досвіду, покладаючись лише на власні матеріальні ресурси, без системної інформаційної підтримки ЗМІ, ці люди ставили собі за мету відстояти свою прибудинкову територію, зупинивши свавілля і кумівство бізнесу та міської влади. Плани боротьби ініціативних груп за просторову справедливість зрідка виходили за межі власного подвір'я чи прибудинкової території. Мало кого із громадських активістів цікавила і відсутність актуального Генплану міста. Звичайні громадяни, навіть ті, що були активними учасниками земельних конфліктів, як правило, не розуміли, яку роль міг би зіграти Генплан у врегулюванні земельних суперечок та наведенні ладу у міському землеустрої.

Кілька найрезонансніших конфліктів, серед яких: протистояння керівництва заводу, що випускає запірну арматуру, та жителів декількох прилеглих до підприємства вулиць; боротьба за прибудинкові території в центральній частині Луганська; намагання влади віддати під забудову міський лісопарк і територію колишнього центрального міського кладовища – усе більше утверджували роль міської ради та її голови, як представників інтересів людей із грошима.

Декілька спроб мера та його заступників «піти у люди» і взяти на себе роль миротворця у суперечках громада-бізнес зазнали фіаско. Надто сильними були окремі бізнес-інтереси, і надто мало досвіду та знань було у представників місцевої влади для того, щоб діяти за законом та водночас досягнути компромісу.

Саме у цей час наполегливо про генплан заговорили «зверху». Земельно-будівельний безлад буйним цвітом розквітнув не лише у Луганську, але й по всій Україні. Ігнорувати цю проблему, що все більше набувала політичного забарвлення, керівництво країни та місцеві політичні еліти більше не могли. З іншого боку, як столичні, так і місцеві політики були зацікавлені у збільшенні інвестицій у міста. Але іноземні компанії не поспішали вкладати гроші у капітальне будівництво в тих громадах, де нового генплану ще не було, а на старий, що втратив актуальність, уже ніхто не зважав. Вітчизняні інвестори теж не були зацікавлені у тому, щоб законність новобудов, зведених за їх кошти, можна було оскаржити через невідповідність перших генпланам. Тож, наприкінці ХХ століття, ради багатьох великих міст України нарешті вирішили розробити нові генплани.

Що таке генеральний план міста і чому ці документи втаємничені від громадян?

Важливість генерального плану для будь-якого міста важко переоцінити. Адже генплан є головним документом у системі містобудівної документації на рівні місцевої громади. Він визначає принципові рішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту. У демократичних суспільствах генеральний план – це програма дій для місцевого самоврядування. Вона має бути схвалена мешканцями міста і базуватися на цінностях та пріоритетах розвитку, які поділяє більшість членів громади. Генплан визначає цілі, завдання та конкретні політики, які стосуються просторового зростання і розвитку міста у

середньо- та довгостроковій перспективі. Документ дає можливість громадянам контролювати дії чиновників із розвитку міста, зокрема слідкувати за інвестиціями у будівництво капітальних об'єктів, їхню відповідність напрямкам, визначеним генеральним планом, та чи не здійснюється це свавільно, на розсуд міських чиновників.

На жаль, в Україні генплани практично не виконують функцій публічного документа. Причиною цього є обмеження доступу громадян до містобудівних документів грифами «Для службового користування» і «Таємно». Цими грифами було обмежено доступ луганчан і до «радянського», і до сучасного Генплану. Таку практику Україна успадкувала зі своїм радянським минулим, коли питання планування розвитку населених пунктів було прерогативою партійних органів і вузького кола спеціалістів. Зараз підставою для накладення грифу «ДСК» на генеральні плани є переліки відомостей, що становлять службову інформацію, які затверджуються центральними органами виконавчої влади (ЦОВВ). Гриф «Таємно» присвоюється на підставі ЗУ «Про державну таємницю» та Зводу відомостей, що становлять державну таємницю, який затверджується СБУ.

Основною причиною накладення на матеріали генплану грифу «ДСК» є наявність у цих документах великомасштабних карт та планів, що віднесені переліками кількох ЦОВВ до службової інформації. Крім того, генплани містять інформацію про магістральні водогони, місця водозабору та іншу інформацію, що визначена Мінрегіоном України як службова. Розділи генпланів, присвячені інженерно-технічним заходам у сфері цивільного захисту, як правило, обмежені грифом «Таємно».

Водночас нове інформаційне законодавство України (ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності», ЗУ «Про доступ до публічної інформації») вимагає розмежування генпланів на дві частини – відкриту для громадськості та із обмеженим доступом. Щоправда, це положення

законодавства не виконується, а доступ громадськості до абсолютно більшої частини генпланів і дотепер залишається обмеженим. Але без доступу до основного містобудівного документа члени громади позбавлені інформації про плани розвитку власного міста, а тому не можуть контролювати дії чиновників та повноцінно планувати своє життя у місті (визначати місце для розвитку бізнесу, для купівлі нерухомості, мати доступ до інформації про хімічне, радіаційне, шумове забруднення, яка міститься у генплані).

Крім того, затвердження генерального плану можливе лише після процедури його громадського обговорення. При цьому обговорення із мешканцями міста документа, повний доступ до якого мають лише декілька людей у міській раді, фактично не можливе. Так само проблемним є і процес затвердження генплану депутатами, більшість із яких, як і звичайні громадяни, не мають доступу до документів під грифом «Для службового користування», а тому повинні затверджувати документ «всліпу». І луганські депутати не були винятком із цього правила.

Ось такий цілий клубок проблем треба було розплутати органам місцевого самоврядування Луганська, щоб долучитися до тих, на той час поки що небагатьох, міст України, які жили вже за новими генпланами.

ЧАСТИНА 2. ГРОМАДЯНИ ТА ЛЕВІАФАН: У ПОШУКАХ КОМПРОМІСУ

Непросте завдання

Отже, перед міською радою Луганська стояло нелегке завдання: у стислі терміни розробити Генплан, провести громадське обговорення та ухвалити документ.

Ситуація ускладнювалася втаємниченим статусом документа та негативними настроями луганчан, роздратованих будівельним безладом (на той час у місті діяло більше десяти ініціативних груп, які протистояли незаконним забудовам).

Крім того, декілька громадських організацій пропонували варіанти просторового розвитку кількох знакових для Луганська місць (лісопарк у районі Гострої Могили, сквер Пам'яті на місці центрального міського кладовища, дитяча лікарня в центрі міста), альтернативні тим, які мало міське керівництво. Вирішення саме цих проблем і стало найбільшим каменем спотикання під час обговорення з громадськістю Генплану міста.

Проте, гостре протистояння, яким супроводжувалося ухвалення основного містобудівного документа, було обумовлене не лише чисельними земельними конфліктами в місті. Воно мало передісторію і в підготовці Генплану до затвердження.

Першим етапом розробки генплану є ухвалення його концепції. Цей документ має визначити основні проблеми, пріоритети і масштаби планувального розвитку населеного пункту та сформулювати рекомендації щодо їх вирішення у майбутньому генплані. Вже на цьому етапі мешканці мають вказати найбільш болючі проблеми міста та визначити пріоритети подальшого розвитку. Але з громадськістю концепцію Генплану Луганська не узгоджували, та й сама вона до цього часу залишається прихованою під грифом «ДСК».

Таємничу «Концепцію Генерального плану м.Луганськ» міська рада затвердила у липні 2006 року, а приблизно через рік Управління архітектури та містобудування уклало договір № 475/07-004 із проектним інститутом «Луганськцивільпроект» про розроблення містобудівної документації «Генеральний план м. Луганськ».

Чому саме з цією організацією? На відміну від багатьох країн Європи, в Україні розробкою генеральних планів займаються не спеціальні відділи міських рад із планування, а організації, що мають державну ліцензію на виконання відповідних робіт. В абсолютній більшості випадків ці роботи виконують державні проектні інститути, що перебувають у підпорядкуванні Міністерства регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ. Вважається, що саме в проектних інститутах сконцентровано провідний фаховий потенціал української стратегічної архітектурної науки. Саме проектні інститути накладають на розроблені ними проекти генеральних планів грифи обмеження доступу, керуючись низкою суперечливих норм українського законодавства.

Розробка Генерального плану є досить дорогим замовленням, тому цілком закономірними питаннями в таких випадках є вибір підрядника для виконання робіт та обґрунтованість ціни замовлення. Відповідні питання зацікавили і луганських журналістів. Автор статті «Скільки коштує Генплан?...»⁵ Олександра Хандрамай пише: *«У лютому мерія заявила, що на розробку Генплану було витрачено близько 2,4 млн. гривень! А скільки коштували генплани в містах, що за площею і кількістю населення відповідають Луганську? Влада Горлівки, площа якої становить 422 кв. км (Луганська – 286 кв. км), витратила на*

⁵ Хандрамай А. Луганский Генеральный план самый дорогой в Украине / А. Хандрамай // Lugansk.info / 11.11.2010. – Режим доступу:

<http://news.lugansk.info/2010/lugansk/11/002676.shtml>.

1,4 млн. менше. А ось Львів, із населенням у 758 351 осіб і площею 182 кв. км, на розробку свого містобудівного документа витратив 1,8 млн. грн. Виникає питання: «Чому ж так різняться показники?».

Публічних пояснень щодо вартості витрат на виготовлення Генплану луганчани від міської ради так і не отримали, хоча справжня вартість виготовлення документа виявилась навіть більшою, аніж писала журналістка, а саме – 433300,00 гривень⁶. У свою чергу проектний інститут «Луганськцивільпроект» й досі приховує калькуляцію витрат із виготовлення документа. Так чи інакше, у 2009 році містобудівний документ був підготовлений і направлений на проведення експертизи та погоджень.

Державна експертиза проекту Генплану⁷: чи почули в міській раді зауваження експертів?

Експертизу проекту Генплану Луганська здійснювало дочірнє підприємство «Інститут Генерального плану м.Києва» ВАТ «Київпроект», яке надало йому позитивну оцінку. Саме її й було опубліковано в газеті міської ради «Жизнь Луганска». Генплан також проходив погодження в архітектурно-містобудівній раді при Управлінні містобудування та архітектури Луганської облдержадміністрації, Державній службі з питань національної культурної спадщини України, в обласній і міській санітарно – епідеміологічних станціях, в обласному управлінні МНС та ДАІ ГУМВС України, Службі

⁶ Лист-відповідь Луганської міської ради №01/03-30./4804/0/2-12 від 16.08.2012р. на інформаційний запит Східноукраїнського центру громадських ініціатив.

⁷ Станом на серпень 2012 року проведення експертизи генеральних планів визначається «Порядком проведення експертизи містобудівної документації», затвердженим КМУ відповідною постановою від 25 травня 2011 р. N 548. Згідно з указаною постановою від травня 2011 року експертиза проводиться після проведення громадських слухань проектів містобудівної документації.

автомобільних доріг у Луганській області та інших органах, яким відповідно до закону належать повноваження щодо розгляду містобудівної документації.

Як зрозуміло із протоколу № 5 засідання архітектурно-містобудівної ради при Управлінні містобудування та архітектури Луганської облдержадміністрації від 26 листопада 2009 року, члени цього дорадчо-консультативного органу зробили чимало зауважень до проекту основного містобудівного документа. Вирішення всіх указаних проблем у Генплані через рік вимагатиме і громадськість.

Зокрема, експерти у сфері просторового планування та архітектури звернули увагу на необхідність виключення з проекту Генплану пропозицій будівництва на території лісопарку, в районі урочища Гостра Могила, культурно-розважального центру, торговельних та комерційних об'єктів уздовж трамвайної лінії по вул. Оборонна аж до кварталу імені 50-річчя Оборони Луганська. Також члени ради запропонували створити в центрі міста, на місці обласної дитячої лікарні, зелену рекреаційну зону, а не культурно-розважальний центр, як це планували у міській раді. Сам проект Генплану було рекомендовано узгодити з Луганським обласним правлінням лісового та мисливського господарства, оскільки на території міста знаходяться значні площі держлісфонду, що суттєво впливають на структуру Генерального плану обласного центру. Крім того, міська рада та розробник Генплану отримали вказівки дорозробити ряд обов'язкових розділів, відсутніх у проекті Генплану.

З огляду на те, що Генплан був розроблений не в повному обсязі, ряд членів обласної архітектурно-містобудівної ради відмовилися підтримати проект Генплану Луганська, навіть взявши за основу. У свою чергу начальник відділу містобудування та архітектури Лутугинської РДА, головний архітектор району Келеберда Т. В. висловила незгоду із включення в межі Луганська села Розкішне.

Зауваження до проекту Генплану, надані Науково-методичною радою з питань охорони культурної спадщини при Міністерстві культури та туризму України, зводилися до необхідності розробки історико-архітектурного опорного плану міста, проекту зон охорони та визначення меж історичного ареалу м. Луганськ. Адаже у представленому проекті Генплану були відсутні як необхідні креслення, так і пояснювальна записка до них, що повинна містити результати комплексних досліджень історичного населеного місця з детальним описом меж і режимів охорони історичних ареалів та зон. В експертному висновку завідувач відділом НДІ пам'яткоохоронних досліджень, кандидат архітектури Ієвлева В.П. зазначає: *«Як видно із поданих матеріалів, проектно-містобудівна розробка в частині культурної спадщини виконана на основі старих рішень, зокрема документів 20-25 річної давнини»*⁸. Фактично це є свідченням, що питаннями збереження культурно-історичної спадщини, традиційних ландшафтів при підготовці Генплану Луганська серйозно ніхто не займався. З огляду на відсутність в ДП «Луганськцивільпроект» відповідних фахівців, інституту пропонувалось пошукати та залучити спеціалістів із установ, що працюють у сфері охорони культурної спадщини.

Науково-експертну оцінку матеріалів Генплану також надала Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління, що є філією Центру екологічної освіти і сертифікації Мінприроди України. Експерти цього закладу висловили найбільше зауважень до проекту Генплану, зокрема щодо непроведення громадського обговорення Концепції розвитку міста, відсутності матеріалів, які б підтверджували врахування громадської думки під час процедури громадського обговорення Генплану, відсутності

⁸ НДІ пам'яткоохоронних досліджень. Експертний висновок на проектну розробку «Генеральний план м.Луганськ», ст.2.

зводу відгуків до проекту Генплану від представників громадськості, що мешкають у житловій забудові, яка підпадає під реконструкцію. Експерти-екологи звернули увагу, що міською радою Луганська та проектним інститутом не надано жодного документа, який би підтвердив згоду органів місцевого самоврядування прилеглих до Луганська сіл, селищ та районів на входження до складу міста їхніх територій .

Очевидно, з огляду на значну кількість зауважень до проекту Генплану, міська рада не запропонувала для ознайомлення луганчанам висновків державної експертизи Генплану (окрім позитивного висновку, зробленого Інститутом Генерального плану м. Києва). Як стане зрозуміло із ходу подальших громадських слухань, не поспішали міські чиновники та найняті ними проектанти реагувати і на вказані експертами недоопрацювання у Генплані.

Підготовка такого комплексного документа, як генеральний план вимагає значного часу і зусиль на узгодження інтересів усіх сторін, яких торкається його створення та подальша реалізація. Саме цього вперто не хотіли робити у міській раді. На зауваження експертів про необхідність громадського обговорення Концепції Генплану в міській раді відповідали: *«проведення громадських слухань ... не було обов'язковою вимогою»*⁹ на момент ухвалення документа. Відсутність обговорень із мешканцями будинків, що підлягають знесенню, пояснили аналогічно: *«наявність зводу відгуків від представників громадськості, що мешкає в житловій забудові, яка припадає під реконструкцію, не*

⁹ Державний заклад «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління». Філія центру «Екологічного аудиту та сертифікації» Міністерства охорони навколишнього природного середовища України. Наукова еколого-експертна оцінка матеріалів містобудівної документації «Генеральний план м. Луганськ» . - 29.06.2010 року. - ст.94

обов'язкова»¹⁰. На необхідність погоджень Генплану Луганська із представниками державного лісового господарства вказували чиновникам міської ради як експерти-екологи з Києва, так і члени обласної архітектурно-містобудівної ради. На це в міській раді була заготовлена відповідь: *«надання погодження [проекту Генплану – авт.] Луганським обласним управлінням лісового та мисливського господарства не передбачено нормами чинного законодавства»*¹¹. Чиновники міської ради надіслали проект Луганського Генплану в обласне управління лісового та мисливського господарства для ознайомлення, і на цьому «консультування» закінчилося.

Відсутність консультацій з органами місцевого самоврядування, чії землі передбачалось приєднати до Луганська, міські чиновники пояснювали напрочуд просто та всупереч логіці. Вони стверджували, що таке приєднання вже передбачено Концепцією Генплану, яку ухвалила Луганська міськрада. Щоправда, Концепцію Генплану з органами самоврядування сусідніх громад теж не погоджували, та й ознайомитися із нею неможливо, оскільки вона знаходиться під грифом «ДСК». Інше пояснення щодо захоплення земель прилеглих до Луганська громад та відсутності консультацій про це: мовляв, таке передбачено «Схемою планування території Луганської області». Але сама Схема на той час лише розроблялася проектним інститутом Діпромисто і жодним уповноваженим органом затверджена ще не була, проте її вже враховували у Луганській міській раді.

Отже, про вказані експертні зауваження та висновки до ухвалення Генерального плану міською радою луганчани так і не дізнались. Пізніше, в ході громадських обговорень, значна кількість проблем, на які звернули увагу державні експерти, буде також порушена і жителями міста. Проте, це

¹⁰ Так само. - ст.95.

¹¹ Так само. – с. 105.

робитиметься спонтанно, без опори на цифри і висновки, виключно на основі життєвих проблем, із якими щодня стикалися луганчани, вирішення яких вони вимагали у Генплані. Та все це станеться пізніше, а тоді процес громадського обговорення лише починав набирати оберти.

Чи готові луганчани до ухвалення нового Генплану?

На момент ухвалення Генплану Луганська порядок залучення членів територіальної громади до розробки містобудівної документації визначав Закон України «Про планування та забудову територій». Тепер ці питання регулює стаття 21 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» та Постанова Кабінету міністрів України «Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні» від 25 травня 2011 р. N555. Колишній закон досить детально описував процедуру громадських слухань і давав громаді непогані шанси захистити свої інтереси. Водночас, відсутність доступу до тексту Генерального плану, незнання луганчанами процедур обговорення містобудівної документації, пасивність та нерозуміння важливості документа були серйозними перешкодами для результативної участі громадян в ухваленні документа.

Із проблемами містобудівної документації спеціалісти СЦГІ працювали вже кілька останніх років. Із 2004 року Центр надавав безкоштовну методичну та правову допомогу громадянам, що протидіють незаконним забудовам. СЦГІ допомагав містянам захищати від забудови відкриті громадські простори: дитячі та спортивні майданчики, зелені зони, парки, сквери, прибудинкові території. Тим, хто звертався по допомогу, юристи організації безкоштовно допомагали у складанні процесуальних документів, представленні інтересів у судах та органах влади. Узагальнивши кількарічний досвід, експерти СЦГІ створили

низку практичних посібників на допомогу тим, хто потерпав від незаконної містобудівної політики міських рад. Поступово Центр розширив територію своєї діяльності на інші області України, а згодом навіть поставив перед собою амбітну мету: змінити державну політику щодо забезпечення доступу громадян до містобудівної документації у країні в цілому.

З огляду на завдання, які стояли перед організацією, проігнорувати ухвалення Генплану Луганська Центр просто не міг. Поінформувати активну громадськість майже 500-тисячного міста про значення Генплану для вирішення містобудівних проблем та активізувати містян настільки, щоби домогтися врахування громадських інтересів при ухваленні документа – таке завдання постало перед СЦГІ на початку громадського обговорення.

Це було явно непростим завданням для організації, в якій даним напрямком роботи займалися лише п'ять осіб. Та й із процедурою ухвалення генплану працівникам Центру довелося зіткнутися вперше. Ситуацію погіршувало те, що позитивних прецедентів проведення повноцінних громадських обговорень генпланів в Україні ще не існувало, а отже, і допомоги просити було ні в кого. Саме ці обставини змушували керівника Центру Володимира хвилюватися. На щастя, СЦГІ якраз отримав грант від Програми розвитку ООН на надання безкоштовної правової допомоги луганчанам із земельних питань та проведення освітніх заходів для громадських активістів, тож мінімальні фінансові ресурси для мобілізаційної кампанії в організації були забезпечені.

Громадське обговорення розпочалось...

Міська рада ініціювала початок громадського обговорення у вересні 2009 року і була налаштована на швидке ухвалення Генплану. На одному з публічних заходів перший заступник міського голови Маноліс Пілавов так описував плани міської ради: *«Не так давно ми презентували*

Генеральний план нашого міста, який вже пройшов необхідну експертизу в столиці та був схвалений київськими експертами. Це дуже важливий документ, який дозволить зупинити хаотичну забудову міста і перейти до його планового розвитку. Тому завдання міської ради, управління архітектури та «Луганськцивільпроект» полягає в тому, щоби у цьому році настільки важливий для міста документ був прийнятий»¹².

З 17 по 26 листопада мали бути організовані публічні конференції у чотирьох адміністративних районах міста, у грудні – загальноміський круглий стіл. Проте, вже перші презентації проекту Генплану у районах міста викликали нарікання громадських активістів та сумніви в їхньому справжньому призначенні («Генплан справді хочуть обговорити чи потрібне лише формальне «одобрямс»?»).

Заходи проводилися у приміщеннях районних у місті рад, де їх виконками заздалегідь підбирали учасників слухань, налаштованих на швидке схвалення документа. Часто такими людьми були працівники апаратів відповідних рад, депутати, квартальні, керівники підконтрольних ОСН. Як наслідок – ті громадяни, які приходили на збори з бажанням розібратися в документі та критично підійти до його розгляду, зустрічалися з нерозумінням організаторів заходу та примусово зібраної більшості, що бажала якнайшвидше розійтися по домівках.

Зрозумівши формальний характер двох перших презентацій, міські активісти заявили про недостатність часу для ознайомлення із проектом Генплану та висунули вимогу

¹² «Если в текущем году Генеральный план Луганска будет утвержден, мы начнем разработку детальной планировки города», - Манолис Пилавов / Пресс-служба Луганского городского совета // Официальный сайт Луганского городского головы, Луганского городского совета и его исполнительных органов / 06.11.2012. Режим доступа: <http://gorod.lugansk.ua/index.php?newsid=652>.

подовження строків громадського обговорення. До вимог активістів додалася епідемія грипу, вкрай несприятливі для міського голови вибори, зауваження до проекту Генплану від організацій, які проводили його державну експертизу. Все це суттєво відтермінувало ухвалення Генплану.

Тим часом ухваленням Генплану спробували скористатися спритні місцеві політики. Так, місцевий багатій та депутат міської ради Володимир Медяник подав судовий позов проти ухвалення документа. В місті саме розпочиналася передвиборча кампанія до міськради, до якої депутат хотів потрапити знову. Для цього бізнесмен розпочав окремий PR-проект «Стоп грабіжницькому Генплану!». Контролюючи значну частину ринку міської реклами, політик мав можливість провести цю кампанію досить голосно. Однак після того, як вибори до міської ради відбулися, а сам депутат став головою бюджетної комісії міськради, агітаційні гасла проти ухвалення містобудівного документа були згорнуті, а політик забрав із суду свій позов, не домагаючись його розгляду по суті.

На відміну від критичних зауважень громадськості та політиків, процес ухвалення Генерального плану позитивно висвітлювався підконтрольними владі ЗМІ. Міська рада видала глянцева брошуру з основними положеннями документа. Через невеликий наклад видання (який у самому виданні чомусь зазначено не було) воно дісталось далеко не всім, хто хотів із ним ознайомитися. Громадські активісти також нарікали на те, що було незрозуміло, де можна отримати таку брошуру, а при зверненні до міськради із проханням надати екземпляр видання у відповідь переважно лунала відмова. Чинovníки пояснювали це тим, що, мовляв, уся частина тиражу, призначена для фізичних осіб, уже роздана, а решту відправлено до бібліотек. Електронний варіант брошури, хоч і з неякісними, розпливчастими зображеннями планів та схем Генплану, все таки було

розміщено в інтернеті та надруковано у газеті «Жизнь Луганска».

Обговорення проекту Генплану мало завершитися громадськими слуханнями, що були призначені на кінець грудня 2010 року.

У підготовці до громадських слухань

Розуміючи важливість документа для захисту громадських інтересів у містобудуванні, починаючи із середини 2009 року, Центр розпочав кампанію з інформування громадських активістів про ухвалення Генерального плану та важливість активної громадської участі у цьому процесі. Фахівці СЦГІ ретельно вивчили процедуру розгляду та ухвалення генплану, визначили цільові групи, на які необхідно спрямувати мобілізаційну кампанію, та сформували план дій.

Основний наголос було зроблено на інформування та залучення у процес обговорення Генерального плану **ініціативних груп громадян, що боролися проти незаконних забудов**. Оскільки СЦГІ надавав безкоштовну правову допомогу цим групам протягом кількох попередніх років, то добре знав їхніх лідерів та їхню організаційну спроможність. Беручи до уваги, що більшість ініціативних груп мала досвід мобілізаційної роботи серед населення, Центр розраховував, що вони зможуть сформувати організоване ядро учасників майбутніх публічних заходів.

Ще однією групою, на яку СЦГІ спрямував свої інформаційні та організаційні зусилля, були формальні та неформальні **громадські об'єднання, що представляють інтереси громадян, які проживають у районі першої черги будівництва** (тобто в тих районах міста, в яких згідно з проектом Генплану планується знести старі будинки та побудувати нові). Вибір цієї категорії луганчан був обумовлений тим, що фізичні та юридичні особи, які володіють нерухомістю в районах реконструкції, здатні швидко зрозуміти важливість Генплану та стати активними

учасниками процесу громадського обговорення документа. Адже майно цих фізичних та юридичних осіб опиняється перед загрозою конфіскації для суспільних потреб, а процес ухвалення Генерального плану перетворюється в єдиний шанс для таких осіб вступити в публічний діалог із владою та захистити свої інтереси.

Окремою категорією людей, які Центр також намагався залучити до інформаційної кампанії, були *громадські та політичні активісти, що цікавляться різними аспектами міського громадсько-політичного життя.*

З огляду на строкатість трьох вище перерахованих груп, СЦГІ докладав зусилля для налагодження комунікації й **узгодження інтересів та дій представників різних громадських сил**, які зацікавилися участю в ухваленні нового Генерального плану. Завдяки організаційній роботі, проведеній Центром уже до громадських слухань, представники активної громадськості підготували узгоджені пропозиції до списків членів лічильної комісії, погоджувальної комісії, секретаріату. Активісти також обговорили та узгодили пропозиції й зауваження до проекту Генплану. Така ретельна підготовка й розуміння того, що слухання будуть довгими, складними і ними процес прийняття Генплану не завершиться, пізніше дуже допомогли громадськості.

За місяць до громадських слухань СЦГІ було проведено два **навчальні семінари** для представників громадськості, що представляли вказані категорії громадських активістів. Під час цих навчальних зустрічей експерти СЦГІ знайомили учасників із процедурою участі громадськості в обговоренні містобудівної документації, й учасники заходів самостійно склали план спільних дій.

Центр стимулював **подання пропозицій та зауважень до проекту Генерального плану**, пропонуючи допомогу громадянам у підготовці таких документів. Юристи СЦГІ

розробили спеціальний бланк зауважень (пропозицій) до проекту Генплану, який допомагав структурувати виклад ідей та містив необхідні складові формального звернення. Також спеціалісти Центру надавали **правову допомогу** в пошуку аргументів, які з юридичної точки зору обґрунтовували пропозиції громадськості.

Журналісти місцевих ЗМІ – це та професійна категорія, без допомоги якої громадськості захистити свої права та інтереси практично неможливо. СЦГІ створював **тематичні публікації для преси**, що висвітлювали погляд організації на процес ухвалення основного містобудівного документа, і поширював їх у місцевих мас-медіа. Також Центр допомагав журналістам знаходити громадян, на яких безпосередньо мало вплинути ухвалення Генплану та які б могли подати власний сформований погляд на містобудівну конституцію міста з точки зору простої людини.

Вже у ході громадського обговорення значна робота здійснювалася з метою налагодити переговорний процес між представниками громадськості та органами місцевого самоврядування.

Хто хотів обговорити Генплан?

З наближенням громадських слухань усе чіткішими й зрозумілими вирізнялися групи інтересів у громадському середовищі, зацікавленому в ухваленні Генерального плану.

Центр розраховував, що під час громадських слухань найбільш активними будуть представники органів самоорганізації населення (ОСН) та ініціативних груп громадян, які протидіють незаконним забудовам. Ці очікування справдилися частково, адже активісти далеко не всіх ініціативних груп зрозуміли важливість участі в ухваленні Генерального плану. Особливо активними проявили себе ОСН вулиці 2-га Трамвайна та ОСН кварталів Героїв Брестської Фортеці та Димитрова. Кількарічна боротьба даних ОСНів за безпечне життєве середовище

перетворила активістів цих груп на самотивованих та добре організованих учасників громадських обговорень.

Історія суперечки *жителів вулиць Монтажна та 2-га Трамвайна* із представниками місцевої влади та бізнесу розпочалася ще у 1995 році. Саме тоді депутати міської ради прийняли рішення надати ЗАТ «Спецавтоматика»¹³ земельну ділянку для побудови складських приміщень впритул до прибудинкових ділянок жителів зазначених вулиць. Через кілька років на заводі змінився власник, і на ділянці з колишніми складськими приміщеннями побудували виробничий цех. Нові споруди були зведені всупереч інформації, поданій у техпаспорті ділянки. Крім того, завод без офіційного рішення місцевої ради захопив ще декілька гектарів землі поряд з подвір'ями жителів Малої Вергунки (так називається колишнє селище, тепер – район міста, де розташоване підприємство). За словами представників ініціативної групи, керівництво заводу неодноразово вдавалося до погроз лідерам групи, а також намагалося вести переговори з вергунськими активістами «по-доброму», проте жодні із зусиль не дали бажаних результатів.

Чисельні скарги вимушених сусідів заводу до міської ради, СЕС, інших контролюючих органів не допомагали. *«Чинovníки різного рівня лише констатують численні факти порушень із боку ЗАТ «Спецавтоматика», однак нічого не роблять для їх усунення»,* – підсумовує результати кількарічного оскарження дій керівництва заводу одна із представниць ініціативної групи.

¹³ Повна назва підприємства: Закрите акціонерне товариство «Луганське спеціалізоване підприємство протипожежної автоматики і охоронної сигналізації «Спецавтоматика» (ЗАТ «ЛСП ППА і ОС «Спецавтоматика»).

Зазначене підприємство активно позиціонує себе як соціально відповідальний бізнес, спонсоруючи різні соціальні та культурні заходи, розвиваючи спорт у місті та утримуючи єдину в Луганську хокейну команду. Завод виділяє кошти на ремонт соціальних установ у сусідніх мікрорайонах. Керівники підприємства є членами правлячої Партії регіонів та контролюють партійну організацію в Жовтневому районі міста.

Ідейним натхненником тих, хто був незгодний дихати металевим пилом і парами фарб та не хотів щодня чути грімання й вібрацію верстатів, стала Ірина Воскобойник. Саме вона під час громадських слухань буде лобювати прийняття неоднозначного рішення про перенесення заводу в інше місце та створення на його місці парку.

Членів ОСН кварталів Героїв Брестської Фортеці та Димитрова стати активними учасниками ухвалення Генплану змусила інша біда. Проблема цих жителів центральних кварталів міста полягала у намаганні будівельної фірми, пов'язаної з депутатом міської ради, збудувати на внутрішньоквартальній прибудинковій території багатоповерховий будинок.

Загроза втратити зелену зону згуртувала жителів кварталу. Численними зверненнями, акціями протесту, зустрічами з депутатами та посадовцями, постійним висвітленням проблеми у ЗМІ наполегливим лідерам групи вдалося домогтися тимчасового припинення спроб розпочати будівництво. Хоча питання цієї прибудинкової території не розглядалося у рамках нового Генплану, але, ставши активними учасниками міського життя, місцеві ОСНівці продовжували опікуватися багатьма іншими проблемами міста: активно виступали «за» озеленення Луганська та «проти» передання під розважальні заклади території колишнього міського кладовища тощо.

Багато часу підготовці до громадських слухань присвятили активісти *групи громадських організацій, що*

виступають за збереження лісопарку в районі Гострої Могили (Українська асоціація сприяння охороні здоров'я, «Луганська міська рада підприємців», «Київська Русь»). Вказаний лісопарк було висаджено понад 60 років тому на одній із колишніх околиць міста руками самих луганчан. За цей час понад 80 гектарів зелених насаджень, у тому числі й цінних порід дерев, перетворилися в одне з найулюбленіших місць відпочинку мешканців Луганська.

Хоча територія лісопарку належить до державного лісового фонду, відсутність актів на землю дозволяє міській раді претендувати на вказані території та вести переговори з інвесторами про виділення ділянок на території лісопарку під будівництво. Лісопарк безпосередньо межує з однією із центральних вулиць міста, що веде до аеропорту, а тому є надпривабливим місцем для будівництва об'єктів комерції.

Така перспектива лісового масиву не влаштовувала членів ініціативної групи, що дбала про його збереження. Активісти, які входять до цієї групи, використовують ліс для спільного проведення часу, занять духовними практиками та спілкуванням із природою. Цих людей хвилюють проблеми здорового розвитку суспільства, збереження та розвитку екологічно чистого довкілля. Тому при ухваленні Генплану група домагалася збереження традиційного характеру лісопарку та уникнення навіть часткової вирубки. На час же ухвалення Генерального плану вона мала успішний досвід проведення екологічних і протестних акцій та власне бачення стратегії збереження лісового масиву.

Багато із членів цієї групи – це люди з капіталом, зв'язками, добре освічені та знайомі з реальними механізмами ухвалення рішень. На відміну від інших ініціативних груп, вони були більше схильні до пошуку компромісних варіантів вирішення проблеми, яка їх турбувала. *«Ми ні в кому не вбачаємо ворогів, чиновники – такі ж городяни, як і ми. Але вони залежні люди, бо вони мають виконувати нашу волю [волю громади - автори]. А ми*

свою точку зору чітко сформували, і в рамках законодавства будемо домагатися її врахування», – пояснював позицію групи представник Української асоціації сприяння охороні здоров'я Григорій Лівенський, медик за фахом та приватний підприємець.

За чутками, у плани деяких представників цієї групи також входило отримання у власність будинку лісника – господарської будівлі, розташованої на території лісопарку, яка колись належала Луганському обласному управлінню лісового господарства.

Проблема ухвалення нового Генплану міста заторкнула також і луганську **релігійну громаду буддистів школи Карма Каг'ю**. За проектом нового Генерального плану будівля буддійського центру потрапляла в район першої черги будівництва і разом із іншими будинками мала бути знесена. Дізнавшись від СЦГІ про перспективи втратити нещодавно збудоване двоповерхове приміщення, буддисти стали активними учасниками процесу громадських обговорень.

Володимир Корнієнко, голова релігійної громади, ініціював звернення близько 200 членів буддійської спільноти до мера міста. Але гарантій збереження прав на здійснення віросповідання саме у збудованому на гроші луганських буддистів та закордонних спонсорів будинку так і не отримав. Тому позиція буддистів на слуханнях була чіткою: ніяких образ, ніяких скандалів, але будівлю треба зберегти.

«Ця ділянка землі належить нам. Якщо наша земля таки підпадає під якийсь будівництво, то ми будемо вимагати, щоб її виключили з цих планів і проінформували про це нас. Перенесення центру нас не влаштовує. Багато буддистських лам приїжджали сюди. Це місце навіть можна назвати святим. Воно має велике значення не лише для буддистів Луганська, але й для буддистів всієї України. Це місце благословив Лама Оле Нідал, а також глава школи тибетського буддизму Карма Каг'ю, тому ми вважаємо

своїм обов'язком зберегти його¹⁴», – коментував ситуацію Корнієнко.

Представники релігійної громади взяли активну участь у навчальних заходах з підготовки до громадських слухань та були їх активними учасниками в день проведення.

Завдяки роботі з ініціативними групами, з якими СЦГП співпрацював уже протягом кількох років, удалося поінформувати про небезпеку ухвалення Генплану *громадян, що проживають на містечку Щорса у будинках, які знаходяться в районі першої черги будівництва*. У свою чергу, це дозволило мешканцям двоповерхових багатоквартирних будинків «дохрущовських» часів самоорганізуватися та делегувати своїх представників для участі в обговоренні Генплану. Мешканці будинків, пересвідчившись, що у проекті Генплану територія їхнього проживання підпадає під реконструкцію, зажадали більше інформації про те, як відбуватиметься цей процес. Громадян цікавило: як, коли, куди і на яких умовах відбуватиметься їх відселення. Для отримання відповідей на вказані питання мешканці містечка Щорса висунули вимогу проведення окремих громадських слухань.

Представники опозиційних політичних сил та прополітичних громадських організацій («Народний фронт Луганщини», Громадське об'єднання Луганщини та інші) теж включилися в обговорення проекту містобудівної документації. Вони активно висловлювали свою позицію з кожного із гострих питань, що виносилися на обговорення. Очевидно, що основним завданням політиків було заручитися

¹⁴ Общественики подозревают, что протокол слушаний по Генплану Луганска сфальсифицирован // Восточный вариант / 24.12.2010. – Режим доступу: <http://v-variant.lg.ua/region/20267-obshhestvenniki-podozrevayut-cto-protokol.html>

підтримкою громадського активу міста під час майбутніх політичних баталій.

Активну участь у громадських слуханнях також узяли *громадяни, що до цього вже мали власну історію конфліктних стосунків із міською радою*, бо в попередні роки вона ухвалила рішення, що йшли всупереч інтересам цих людей. Так, приватний підприємець, якому міська рада відмовила у виділенні земельної ділянки для ведення бізнесу в Кам'янобрідському районі міста, став одним із найактивніших критиків Генплану і брав участь у всіх тематичних заходах.

«Комісар» обласного комітету «Філософії правового захисту» Анатолій Шамрін, у якого міська рада конфіскувала торговельний кіоск, теж виступив послідовним противником ухвалення Генплану. Він активно включився у процес громадських обговорень ще на етапі проведення презентацій у районах та відстоював думку щодо недопущення ухвалення Генплану як такого. Самі ж громадські слухання «комісар правозахисту» охарактеризував у заяві до прокуратури, «як підготовку до кримінального злочину». Проте позиція комісара на зрив громадських слухань та голосний протест далеко не завжди йшли на користь формуванню позитивного іміджу громадськості, представником якої позиціонував себе Шамрін.

Голова громадської організації «Гариф» Михайло Пашук теж ретельно готувався до участі у слуханнях. Він заздалегідь ознайомився з невеличкою інформаційною брошурою, виданою Луганською міською радою, та взяв участь у всіх чотирьох конференціях із презентації проекту Генплану в районах міста. Метою участі активіста у слуханнях було внесення пропозицій щодо покращення роботи комунальних служб міста. Основні пропозиції громадського діяча стосувалися недопущення узаконення новим Генеральним планом незаконних забудов (насамперед

у районі проживання активіста) та поліпшення міської транспортної інфраструктури.

Стиль, за допомогою якого Михайло Пащук звик доносити свої пропозиції, не сприяв налагодженню діалога із посадовими особами органів місцевого самоврядування. Викрикування з місця, блокування трибуни, зловживання часом виступів (характерні для активіста) неодноразово проявилися й під час громадських слухань Генплану. Пізніше Михайло Пащук за те, що у ході бійки в сесійній залі міськради відкусив фалангу пальця одному з охоронців приміщення ради, в середовищі місцевого політикуму навіть отримав прізвисько «Міша- гільйотина».

Конфліктний стиль пропагування власних ідей змусив частину активної громадськості дистанціюватися від Пащука та Шамріна, аби засвідчити іншим учасникам обговорення Генплану відмінності в своїх підходах до справи.

Окрему категорію учасників громадських слухань склали *громадські організації, що співпрацюють із міською радою*. До таких організацій переважним чином належать ті, у діяльність яких були залучені депутати міської ради: Громадське об'єднання «Союз Чорнобиль», Міська молодіжна організація «Союз молодих регіонів України», Луганська обласна організація «Об'єднання жінок регіону», Союз ветеранів МВС тощо. Одним із основних завдань участі представників цих громадських об'єднань в ухваленні Генплану була демонстрація підтримки громадськістю проекту Генерального плану.

До складу учасників громадських слухань входили й ті *мешканці міста та представники організацій громадянського суспільства, які були присутні на затвердженні Генерального плану м. Луганськ через звичайну цікавість*. Частина таких учасників зовсім не переймалася перебігом попередніх подій і прийшла на запрошення знайомих, підтримати сусідів тощо. Багатьох із них запрошували представники СЦГІ, аби забезпечити

якнайкращу поінформованість луганчан про ухвалення такого важливого для міста документа, а також стимулювати якнайширшу участь жителів міста у його обговоренні.

«Я прийшов щоби дізнатися, що планується в місті. Було цікаво, які зміни чекають всіх нас. Мене також хвилювало питання якісної публікації графічних матеріалів Генплану. Адже, для того, щоб кожен зміг розібратися у схемі і чітко зрозуміти зображене, публікація карти має бути виконана на високому рівні», – ділиться мотивами своєї участі в громадському обговоренні мешканець селища Ювілейне, інженер-програміст ДХК «Луганськвугілля» Олексій Ніколаєнко.

Бізнес. Важливу, хоча й переважно малопомітну, роль при розробці та затвердженні Генплану відігравали окремі бізнес-структури. На відміну від більшості громадян, чимало представників, особливо великого та середнього, бізнесу розуміли, що генплан має значний вплив на розвиток бізнес-активності у місті, адже він визначає межі зон пріоритетного використання територій, місця прокладення доріг та комунікацій, території для майбутнього будівництва і проживання різних за своєю купівельною спроможністю категорій громадян.

Проте вони не брали відкритої участі в безпосередньому обговоренні проекту Генерального плану і не намагались публічно донести те, яку користь громаді може принести реалізація їх бізнес-проектів; прагнули домогтися врахування своїх інтересів непомітно, ще на стадії проектування документа. Зрозуміти це можна було лише тоді, коли бізнес-інтереси йшли всупереч інтересам певних територіальних спільнот чи соціальних груп, виникав відкритий конфлікт. Підставами для таких конфліктів були: пропозиція перенесення дитячої лікарні з центральної частини міста з метою віддати її територію під комерційні об'єкти; знищення частини лісопарку вздовж вулиці Оборонна для побудови на цьому місці торговельно-

розважальних комплексів; відсутність санітарно-захисної зони навколо заводу «Спецавтоматика». При цьому інтереси бізнесу під час обговорення Генерального плану захищали не представники самих бізнес-структур, а посадовці міської ради. Лише кілька пізніх бізнес-ідей (побудова багаторівневого паркінгу на місці ринку, проведення тролейбусної лінії до нового замиського ринку) родина відомих місцевих бізнесменів Ландіків подала безпосередньо в ході громадського обговорення від імені депутата міської ради.

В ході роботи погоджувальної комісії стало помітно, як частина представників малого і середнього бізнесу починала розуміти, що прозорі та законні «правила гри» – в їх інтересах та інтересах цілої міської громади, і підтримали ініціативи щодо врахування громадських пропозицій при обговоренні Генерального плану.

Органи місцевого самоврядування прилеглих територій. Проект Генерального плану Луганська передбачав приєднання до міста 9321 гектарів територій сусідніх Краснодонського, Слов'яносербського та Лутугинського районів. До складу міста також планувалося включити землі міста Олександрівськ, селищ Ювілейне, Держинське, Тепличне, Фабричне та села Розкішне.

Відповідно до ч. 3 ст. 30-3 Закону України «Про планування та забудову територій» ради цих адміністративно-територіальних одиниць мали бути поінформовані про відповідні наміри Луганської міськради. Втрата земель трьома районами та кількома населеними пунктами не могла не хвилювати їх мешканців та депутатський корпус. Проте, представники сусідніх із Луганськом громад брали участь в ухваленні Генерального плану міста вкрай спорадично і безсистемно. Представники Лутугинської райдержадміністрації висловилися проти приєднання села Розкішне під час обговорення Генплану на обласній архітектурно-містобудівній раді. Депутати

Слов'яносербської районної ради спробували взяти участь у роботі погоджувальної комісії.

Ось як пояснює ситуацію Марина Вікторівна Романова, голова ради селища Жовте Слов'яносербського району: *«Влада і «Луганськцивільпроект» нас не інформували. Про ухвалення Генплану в деталях нам розказав Східноукраїнський центр громадських ініціатив»*. Працівники Луганської міськради теж не змогли надати докази інформування органів місцевого самоврядування сусідніх територій про плани їхнього приєднання до обласного центру. Через це у багатьох учасників громадських слухань утвердилася думка, що Луганська міськрада просто не інформувала сусідські громади про затвердження свого Генерального плану. Видавалось, що процес узгодження меж міста йшов у розріз із планами керівництва Луганської мерії, яка була зацікавлена у якнайшвидшому ухваленні Генплану.

«На мою думку, Луганськ не може так просто забрати частину Слов'яносербської території. Вони просто так собі намалювали цей Генплан. Це начебто їх уявлення про територію в майбутньому. Але для нас він нічого не значить і погоджувати ми нічого не будемо...», – продовжує голова Жовтенської селищної ради Марина Романова. *«Хоча, ми і не категоричні в цьому питанні»*, – додає Марина Вікторівна через деякий час – *«Можна розглядати різні варіанти. Наприклад, ми можемо віддати місту Луганську селище Тепличне (жителі згодні), але натомість Луганськ зробить нам дорогу чи щось інше. Треба сідати за стіл переговорів, зважувати всі «за» і «проти», спитати думку громади, депутатів і лише тоді робити висновки...»*

Я розумію, що в Луганську є своя міська влада, але ми хоч і сільське самоврядування, також маємо свою думку, свої завдання і свої повноваження. Було обурливим, коли міська влада навіть не намагалася повідомити нас про те, що розширення меж міста буде відбуватися саме за рахунок нашої території». Малоприємним був для сільських

мешканців і той факт, що Генплан передбачав приєднання до міста земель, які вже розпайовані і знаходяться у власності приватних сільгоспвласників.

І хоча окремі представники місцевого самоврядування заявили про свою позицію під час слухань, складалося враження, що якась сила застерігає керівництво сусідніх із Луганськом районів від захисту територіальних інтересів їхніх громад.

Як проходили громадські слухання

21 грудня 2010 року нарешті були скликані громадські слухання з обговорення проекту Генерального плану Луганська. Захід проходив у Великій залі засідань міської ради. Головував на засіданні головний архітектор міста, начальник управління містобудування та архітектури міської ради В'ячеслав Женеску. Також у президії була присутня заступник міського голови Антоніна Кузьменко.

З самого початку в холі, де проходила реєстрація учасників слухань, було багатолюдно. Бажаючих потрапити до зали було настільки багато, що біля реєстраційного столу утворився натовп. Хоча реєстрація розпочалася за годину до відкриття зборів, багато хто так і не встиг внести себе до реєстраційного списку. Відкриваючи слухання, В'ячеслав Женеску оголосив, що для участі в обговоренні зареєструвалося 449 осіб.

Як стало зрозуміло з перших хвилин слухань, до них готувалися не лише громадські активісти, але й працівники міськвиконкому. Вони заздалегідь зареєструвалися і зайняли значну частину місць для сидіння у залі, зокрема ті місця, що знаходилися ближче до трибуни. Через те що приміщення заповнили чиновники, місць для сидіння не вистачило багатьом містянам.

Представники громадськості, що прийшли на слухання, були надзвичайно різномірні за інтересами, складом, досвідом та цілями люди. Серед присутніх були члени ОСНів, громадських організацій різного спрямування, ініціативних

груп громадян, які протидіють незаконним забудовам, журналісти, ті, кого називають «міськими божевільними», депутати та працівники міської ради, просто небайдужі громадяни.

Незважаючи на різноманітний склад учасників, серед них виділялись дві організовані групи. Створення першої із цих груп ініціював СЦГІ. До тимчасового неформального альянсу невідконтрольних владі активістів увійшли представники ініціативних груп громадян, що протидіють незаконним забудовам та отримують правову допомогу від Центру; представники НУО та ініціативні громадяни, які відстоюють збереження лісопарку в районі Гострої Могили й практикують нетрадиційні методи оздоровлення; представники опозиційних політичних сил та пов'язані з ними громадські організації (Народний фронт Луганщини, Громадське об'єднання Луганщини тощо), члени релігійної громади буддистів школи Карма Каг'ю, жителі будинків району першої черги будівництва містечка Щорса.

Незважаючи на скоординованість дій цієї групи, її члени мали відмінні інтереси та цілі й лише незначний досвід співпраці. Це позначалося на рівні довіри між членами групи, узгодженості та скоординованості дій. Втім, ці відмінності не завадили учасникам групи дотриматися досягнутих домовленостей та діяти узгоджено протягом громадських обговорень.

Друга організована група громадськості і чиновництва була сформована зусиллями міської ради та проіснувала лише в день проведення громадських слухань. До її складу увійшли депутати міської ради та представники провладних громадських об'єднань. На слухання ці люди прийшли підтримати проект Генерального плану, хоча окремі представники цієї когорти учасників пропонували і свої ідеї до тексту документа. Наприклад, представник організації ветеранів МВС пропонував знищити трамвайну колію по вулиці Оборонна, вздовж лісопарку, для того, щоб

забезпечити більш комфортний проїзд власникам автомобілів.

Громадські слухання почалися із заяв представників непідконтрольної владі громадськості про намагання влади сфальсифікувати слухання шляхом заповнення зали засідань чиновниками. З вимогою відправити чиновників на робочі місця виступив представник громадської організації «Народний фронт Луганщини» Сергій Шакун: *«Сьогодні вівторок, звичайний робочий день. Що тут роблять всі ці люди, які повинні бути на своїх робочих місцях?»* – звернувся він до учасників зборів. Однак юристи міськради наполягали на тому, що чиновники – теж члени громади і мають право брати участь у слуханнях у робочий час.

У суперечках на цю та інші теми, а також у намаганнях пристосуватися до роботи з таким великим та різноплановим складом учасників минули майже дві години засідання. Головуючий на слуханнях, головний архітектор, явно був не готовий до проведення зібрання за неспланованим міською радою сценарієм. Зрештою В'ячеслав Женеску був змушений змиритися та вирішувати питання відповідно до волі більшості присутніх у залі громадян.

Під час обрання складу лічильної комісії члени організованої непідконтрольної владі громадськості запропонували узгоджені пропозиції до списку кандидатів, які були повністю підтримані залом. Після цього було сформовано секретаріат слухань, до складу якого увійшов юрист СЦГІ Вадим Сабінін. Секретаріат вів протокол громадських слухань, реєстрував заяви, пропозиції та інші документи, що подавалися учасниками заходу. Під контролем представника СЦГІ усі документи, які надходили до секретаріату, а також ухвалені рішення були належним чином оформлені та занесені до протоколу. Це унеможливило їх втрату або нефіксування.

«Потрапивши до секретаріату, я опинився у незвичній ситуації. Зорієнтуватися спочатку було важко. Раніше

ніколи не працював у секретаріаті. Мене оточили досвідчені та привабливі працівниці міськвиконкому. У них між собою були чітко розподілені ролі, а на мене вони спочатку зважали мало. Складалося враження, що вони вважають, начебто я, в якості «символа від громадськості», мовчки просиджу поруч упродовж громадських слухань. Коли ж я почав робити зауваження щодо їх роботи, то між нами виник невеликий конфлікт. Зрештою ми розподілили ролі на трьох, зокрема, я фіксував у реєстрі пропозиції, що надходили від учасників слухань.

Пізніше цей досвід став у нагоді, коли ми працювали в секретаріаті погоджувальної комісії, але в ній це робити було вже набагато простіше», – пригадує роботу секретаріату слухань юрист СЦГІ Вадим Сабінін.

Після вирішення процедурних питань швидко і без перешкод із доповідями виступили **представники розробника Генплану – державного підприємства «Луганський державний проектний інститут житлового і цивільного будівництва «Луганськцивільпроект»** та декількох суб-підрядних організацій. Незважаючи на свою виняткову місію, представники проектного інституту під час процедури громадських обговорень були не дуже активні: луганчанам довелося слухати переважно сухі доповіді розробників Генплану. Досвід захисту проектних робіт перед членами територіальної громади був новим для працівників проектного інституту. Планувальники звикли виконувати замовлення місцевого самоврядування, проте, виявилось, що не всі ідеї міських можновладців легко презентувати та обґрунтовувати перед міською громадою.

«Громадські слухання проводити складно. Хтось побачить якусь закорючку і думає: «А мені це не подобається!» – і починає обурюватися... Всі питання, що піднімала громадськість, базувались на певних меркантильних інтересах. Кожен тягнув ковдру на себе і не думав про те, як місто буде розвиватись надалі... Довести

щось було дуже складно...Але ж ми проектуємо місто для людей», – коментує позицію проєктантів Віктор Гарбузов, теперішній директор інституту «Луганськцивільпроєкт».

«Так, місто розвивається. Громаді потрібен сучасний міський центр. Навіть якщо хтось не хоче переїздити, це не йому вирішувати. Останнє слово за громадою», – продовжує пояснювати позицію проєктантів головний інженер проєкту Володимир Журавльов. Крім того, *«у всіх цих схемах дуже складно розібратися простій людині... Часто містянами рухає страх за своє майбутнє, якась непоінформованість»,* – ділиться своїм баченням інженер.

При розгляді більшості конфліктних питань діалог відбувався між посадовими особами Управління архітектури та містобудування міської ради і громадськістю, а представники «Луганськцивільпроєкту» намагалися тримати нейтральну позицію. *«Працівники проєктного інституту – це підневільні люди. Вони були змушені розробити такий документ, щоб обґрунтувати вже винесені, і в тому числі незаконно прийняті рішення чиновників»,* – так оцінював роль планувальників активний учасник слухань Михайло Пашук.

Після доповідей проєктувальників учасники слухань почали поступово залишати залу, адже луганчани не очікували, що подібні засідання можуть тривати так довго. Але саме в цей час мали бути заслухані й обговорені зауваження та пропозиції, подані до проєкту Генплану. На підставі тих зауважень та пропозицій, з якими представник Луганської міськради погоджувався, до тексту містобудівного документа мали бути внесені зміни; ті ж зауваження чи пропозиції, що не знайшли підтримки у представників міської ради, мали бути передані на розгляд спеціальному органу – погоджувальній комісії. Проте через гострі суперечності озвучити на слуханнях вдалося лише кілька поданих зауважень.

Найгостріші дискусії викликали такі питання: резервування земельної ділянки під перенесення дитячої

обласної лікарні; забудови зелених зон; реконструкції території, зайнятих «двоповерхівками» на містечку Щорса; відсутність санітарних зон навколо підприємства «Спецавтоматика» та втаємниченість Генплану.

Ситуацію ускладнювало те, що відповіді далеко не на всі питання, які хвилювали учасників слухань, можна було отримати у представлених матеріалах проекту Генплану. Багатьох містян хвилювали межі окремих функціональних, зокрема санітарних, зон, червоні лінії. Проте, представлені документи не завжди давали відповіді на ці питання. Розробники документа пояснювали, що на подібні питання відповідь можна буде знайти на детальних планах території, які мають бути виконані у більш крупних масштабах. Але до таких заяв громадяни ставилися з недовірою, та й голосувати треба було вже в ході слухань, а не пізніше.

Одним із таких спірних питань була відсутність на кресленнях Генплану санітарної зони між заводом «Спецавтоматика» та житловими будинками по вулиці 2-а Трамвайна. В графічних матеріалах Генплану ця зона позначена не була, зокрема й тому, що її фізично не існувало: двори жителів до сих пір примикають до стін заводу. Підприємство було збудовано з порушенням державних будівельних норм та стандартів, а його власники відмовлялися створювати санітарну зону за рахунок власної території. Розробники Генплану запевняли, що керівництву заводу пропонувалося викупити будинки, які зводяться поруч із заводом, проте досвід жителів прилеглих вулиць говорив про примарливість такої перспективи. Саме тому представники вулиці 2-а Трамвайна наполягали, щоб Генплан був затверджений із дотриманням законодавства, та закликали учасників слухань проголосувати за перенесення заводу, який робить нестерпним життя жителів навколишніх будинків.

Іншим гострим питанням, винесеним на обговорення, стало перенесення обласної дитячої поліклініки із центру на

одну з околиць міста. «Відповідно до Генерального плану розвитку Луганська до 2029 року в місті планується побудувати тисячі квадратних метрів об'єктів соціальної інфраструктури. Сюди входять, в тому числі, й об'єкти охорони здоров'я – лікарні, поліклініки. Проектом передбачено будівництво поліклінік у 3 місцях, станції «швидкої допомоги», а також кількох медичних центрів. Луганську обласну дитячу лікарню, як і ще ряд об'єктів, розташованих у центрі міста, згідно з Генпланом, перенесуть. До речі, подібні перспективи були окреслені ще в Генеральному плані 1977 року. Але тоді, на жаль, на здійснення цих задумів не вистачило коштів. Сьогодні ми можемо дати цим проектам другий шанс. Місто має жити й розвиватися¹⁵», – презентував ідею перенесення лікарняного закладу заступник генерального директора проектного інституту Леонід Барилюк. На це громадськість висловила побоювання, що лікарняний заклад у центрі міста буде закрито, його земля роздана під комерційні об'єкти, а нову дитячу лікарню так і не збудують. Переконати громадян у тому, що розвиток подій відбудеться за іншим сценарієм, чиновникам було непросто.

Активне невдоволення луганчан викликала й недоступність повного проекту Генплану. Багато із виступаючих зазначали, що, пропонуючи для обговорення лише 10% інформації від змісту документа, городянам фактично підсовують «кота в мішку». На це чиновники відповідали не по суті: мовляв, Генплан достатньо обговорювався в районах, і був час подати до нього зауваження та пропозиції. В'ячеслав Женеску заявив, що від 450-тисячної громади міста надійшло понад 20 зауважень і пропозицій до проекту Генплану. Але перевірити, наскільки

¹⁵ Обсуждаем Генплан // Жизнь Луганска / 02.12.2009. - Режим доступу: <http://gorod.lugansk.ua/engine/print.php?newsid=707>.

були вивчені навіть ці пропозиції, ознайомитися із ними задалегідь громадськість так і не змогла.

З плином часу підвищувався градус дискусії і зменшувалася кількість учасників слухань. До сімнадцятої години кількість голосуючих у залі зменшилася до 177 осіб.

Враховуючи велику кількість зауважень, які залишилися без обговорення, і ще більшу кількість зауважень, поданих до секретаріату під час слухань, присутні прийняли рішення обрати погоджувальну комісію, яка протягом двох тижнів мала розглянути всі спірні питання. Такий розвиток подій пророкували активісти СЦП ще до початку слухань: *«Заяви керівників міста про те, що Генплан буде прийнятий вже в 2010 році, звучать, принаймні, дивно. Якби Сергій Кравченко і Маноліс Пілавов ознайомилися з Законом України «Про планування і забудову територій», то в статті 30-5 вони б знайшли для себе багато цікавого. Зокрема, на громадських слуханнях з обговорення Генплану повинна бути створена погоджувальних комісія для вирішення спірних питань. Беручи до уваги численні скандали навколо непрозорого розподілу міської землі та незаконного будівництва у Луганську, можна зі 100% впевненістю стверджувати, що такі спірні питання будуть і вирішити їх у плинні публічного обговорення не вдасться¹⁶.»*

Згідно з законом було прийняте рішення про склад комісії, яка на 30% мала складатися з представників розробника та замовника Генплану (міської ради і проектного інституту «Луганськцивільпроект»), і на 70% – з представників громадськості. Тут у нагоді стали пропозиції громадськості, щодо списку членів погоджувальної комісії, задалегідь підготовленого ініціативною групою. Вони були використані для подальшого голосування: і всі запропоновані

¹⁶ Щербаченко В. Генплан под замком или город для избранных/ В. Щербаченко // Права людини в Україні/ 15.12.2010. - Режим доступу: <http://www.khpg.org.ua/index.php?id=1292418969>.

ініціативною групою громадяни були обрані до складу комісії. Таким чином, обрані до колегіального органу мешканці міста отримали унікальну можливість на рівних із чиновниками брати участь у вирішенні спірних питань містобудівної документації.

Увійшли до складу комісії і три представники СЦГІ. При цьому кандидатура Віктора Філіпповського була запропонована представниками міськвиконкому, оскільки він викладав навчальні курси багатьом посадовим особам міської ради під час їх навчання в магістратурі державного управління Східноукраїнського національного університету й був відомий своєї активною громадянською позицією. Пізніше Віктор Філіпповський став основною з'єднуючою ланкою в переговорах між представниками громадськості та міською радою під час врегулювання спірних питань, винесених на розгляд погоджувальної комісії. Юрист Центру Вадим Сабінін працював у секретаріаті комісії, брав безпосередню участь у підготовці всіх процедурних документів і продовжував забезпечувати відсутність фальсифікацій при підготовці документації. Голова СЦГІ Володимир Щербаченко координував роботу організації щодо участі в погоджувальній комісії та представляв ЗМІ погляд невідконтрольної громадськості на проблему.

Після формування членського складу комісії громадські слухання були оголошені такими, що відбулися. Оцінки результативності цього заходу від його учасників суттєво відрізнялись. Критичні представники громади, присутні на слуханнях, відгукувались про захід так: *«ми обрали стратегію «домовляння», «позиція влади була нам зрозумілою»*. Але існувала й інша думка: *«Громадські слухання, присвячені обговоренню проекту Генерального плану розвитку Луганська, в черговий раз показали глибину*

непорозуміння, що існує між міською владою та представниками громади»¹⁷.

Віктор Філіпповський, який доклав чи не найбільше зусиль до підготовки пропозицій громадськості для затвердження та налагодження діалога між громадою і посадовцями ради, так оцінював перші в історії Луганська громадські слухання проекту Генплану міста: *«Слухання, що сьогодні відбулися, залишили суперечливі враження. Здається, що вони були дуже погано підготовлені, багатьох конфліктних ситуацій і непорозумінь могло просто не бути. Позитивним є те, що сьогодні вищі посадові особи місцевого самоврядування усвідомили, наскільки потрібна стратегія соціально-економічного розвитку міста і якась робота у цьому плані вже ведеться. Але, напевно, це все – справа майбутнього. Питання в тому, як далі цей процес піде і наскільки влада буде дослухатися до думки наукової і професійної громадськості, наскільки це виліється в стратегію розвитку міста. В той же час в Генплані є багато спірних питань, і ці спірні питання повинна розглядати погоджувальна комісія. Але, в силу поганої організації слухань, сформувати комісію було надзвичайно складно».*

Інакше ситуацію бачив начальник управління архітектури і містобудування Луганської міськради В'ячеслав Женеску. Офіційна думка головного архітектора була така: *«Наші городяни – активні та зацікавлені у розвитку міста люди. Це показали вчорашні громадські слухання. Документ викликав інтерес у луганчан, обговорення було дуже бурхливим, з масою питань. Слухання подібного роду проводяться вперше в Луганську, тому на самому початку заходу робота була затягнута, це на стадії*

¹⁷ Котова Д. Кот в мешке, или Генплан на оба ваши дома / Д. Котова // Репортер Свободный. – Режим доступа: <http://freereporter.com.ua/modules.php?name=News&file=article&sid=1856>.

організаційних моментів. Однак, після роз'яснення юристів процедури слухань, ми повернулися до конструктивного діалогу»¹⁸.

«Відчувалася заангажованість влади, деякі рішення шиті білими нитками, не все було пояснено, а багато з питань вже були вирішені заздалегідь», – коментує слухання Віктор Гужвинський, отаман Луганського товариства Українського козацтва. Віктор Вікторович йшов на слухання захищати питання, які у першу чергу хвилювали його організацію: робота системи вивезення сміття із міста, перейменування вулиць, реконструювання пам'ятників та зведення нових. Але під час заходу отаман побачив, що у цих питань дуже мало шансів на ефективне обговорення, бо хто ж буде серйозно дискутувати про перейменування вулиці, якщо поряд із його будинком можуть завтра вирубати парк або побудувати завод, чи зовсім знести сам будинок? *«Соціального ефекту – на копійку, а витрат – на цілий руб»,* – такий висновок зробив радник Гетьмана Українського козацтва за результатами слухань.

Як погодити неузгоджуване?

З самого початку стало очевидним, що робота погоджувальної комісії не буде простою. Закон відводив на її роботу два тижні, а розглянути вона мала близько 80 пропозицій та зауважень, поданих до проекту Генплану. Понад дюжину з цих питань стосувалися долі знакових територій міста, забудова яких була в планах впливових місцевих політиків, але водночас зачіпала громадські інтереси.

¹⁸ По итогам общественных слушаний по обсуждению проекта Генерального плана города Луганска была создана согласительная комиссия Луганск / Пресс-служба Луганского городского совета // Официальный сайт Луганского городского головы, Луганского городского совета и его исполнительных органов / 22.12.2010. - Режим доступа: <http://gorod.lugansk.ua/index.php?newsid=2306>.

Одним із таких конфліктних питань була доля лісопарку в районі Гострої могили. Міська рада декларувала бажання створити на території лісового масиву парк, а частину його території, що межує із вулицею Оборонна, від магазину «Зарульом» – до кварталу 50-річчя Оборони Луганська – віддати під будівництво торговельних об'єктів. Громадськість виступала проти таких змін і вимагала збереження традиційного характеру лісопарку.

Крім того, громадські активісти висунули ще одну досить загальну, хоч і важливу умову – збереження всіх зелених зон Луганська. Громадяни вимагали розрахунків того, яким чином були зроблені обрахунки норм озеленення міста, адже у доступних матеріалах Генплану цієї інформації не було. Як і більшість матеріалів текстової складової Генерального плану, ці дані знаходилися під грифом «ДСК».

Забезпечення повноцінної доступності проекту Генерального плану було ще однією важливою вимогою громадськості.

Конфліктною виявилася пропозиція, внесена депутатом Романом Ландіком, про розміщення в центральній частині міста, в районі Глибокого Яру, паркінгу, а в районі вул. Магнітогорська – об'єктів торгівлі. При цьому паркінг планувалося розмістити на досить занедбаній частині Центрального ринку, на якій ведеться торгівля одягом (як новим, так і second hand), автозапчастинами та реманентом. Значна частина членів погоджувальної комісії розглядала цю пропозицію як спробу додаткового збагачення відомої родини місцевих бізнесменів та політиків за рахунок порушення прав приватних підприємців, з якими підписані довгострокові угоди оренди земельних ділянок у Глибокому Яру. Раніше на місці цієї частини ринку був дитячий парк, але його відновлення, очевидно, не входило в плани міської ради.

Іншим конфліктним питанням було розміщення санітарно-захисної зони між заводом «Спецавтоматика» та прилеглими до підприємства житловими будинками. Позиція ініціативної групи на чолі з Іриною Воскобойник полягала у винесенні заводу на інше місце та створенні на його місці парку, оскільки саме тут, у Жовтневому районі міста, кількість зелених насаджень була суттєво нижчою, навіть від загальноміської¹⁹. Представники міської ради погоджувалися з необхідністю створення санітарної зони між підприємством та будинками, але як на практиці планувалося реалізувати цю ідею, було не відомо. Адже ані завод не хотів жертвувати своєю територією, ані жителі приватних будинків – своїми будинками і земельними ділянками.

Міська рада була рішуче налаштована на знесення старих двоповерхових багатоквартирних будинків на містечку Щорса, проте ні забудовник, ні представники органу місцевого самоврядування не могли пояснити, на яких умовах відбуватиметься відселення людей із старого житла. Майбутній забудовник посилався на закон «Про комплексну реконструкцію кварталів (мікрорайонів) застарілого житлового фонду». Громадян же в першу чергу цікавила практична інформація, і вони домагалися проведення окремих громадських слухань із цих питань. Завдяки СЦПІ мешканці містечка Щорса знали, що згідно зі ст.21 ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» при конфіскації для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності

¹⁹ Норма озелення в середньому по Луганську складає 8,9м² на особу при нормі 21,4 м² на особу// Державний заклад «Державна екологічна академія післядипломної освіти та управління». Філія центру «Екологічного аудиту та сертифікації» Міністерства охорони навколишнього природного середовища України. Наукова еколого-експертна оцінка матеріалів містобудівної документації «Генеральний план м. Луганськ» . - 29.06.2010 року. - ст.105.

приватних земельних ділянок та інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, громадські слухання не проводяться.

Як вдалося з'ясувати пізніше, ідею знесення 19 двоповерхових будинків активно лобював Сергій Петраков, депутат міської ради від Партії регіонів, голова постійної комісії з питань ЖКГ, комунальної власності та капітального будівництва, одночасно власник будівельної компанії «Теплий дім». За задумами Петракова, на місці старих будинків має бути зведено 3 секції житлового будинку, що могло б принести в кишеню депутата та його партнерів 50 мільйонів доларів²⁰.

Не мали спільної точки зору представники міської ради та члени погоджувальної комісії й щодо долі центральної дитячої лікарні. Керівництво міста обіцяло розташувати лікарню в новому приміщенні біля кордонів міста, в той час як громадські активісти сумнівалися у можливості побудови такого нового приміщення, а тому виступали проти зміни розташування дитячої лікарні. Ідеї міського керівництва про розташування розважально-торговельного центру, замість дитячої лікарні, не викликали захоплення у луганчан.

Окрім гострих конфліктних питань, винесених на обговорення, ще однією проблемою в роботі комісії став склад її учасників. Уже на перше засідання комісії, 24 грудня 2010 року, не зібрався кворум. Зокрема, це сталося, тому що, намагаючись заповнити квоту громадськості у складі погоджувальної комісії, представники опозиційних політичних сил запропонували внести до її складу таких членів територіальної громади, які жодного разу не з'явилися на її засідання. З іншого боку, найбільш активні учасники

²⁰ Депутат Луганського горсовета Петраков хочет снести старые дома в Городке Щорса и переселить людей в новые // Восточный вариант / 07.10.2011. - Режим доступа: <http://v-variant.lg.ua/region/33324-deputat-luganskogo-gorsoveta-petrakov-xochet.html>.

погоджувальної комісії – це, як правило, люди, що були особисто зацікавлені у внесенні певних коректив у Генплан. Чимало з них мали тривалу і конфліктну історію відносин із міською радою, тому налагодити діалог між активістами та чиновниками, який не складався роками, за кілька засідань погоджувальної комісії було справою непростю.

Незважаючи на відсутність кворуму на першому засіданні погоджувальної комісії, її члени вирішили розпочати попередній розгляд спірних питань, проте по жодному з них так і не вдалося досягти компромісу. Крім того, між членами погоджувальної комісії – представниками з боку замовника та представниками з боку громадськості – виник ряд суперечок щодо процедури затвердження Генерального плану. Наступне засідання погоджувальної комісії було призначене на 28 грудня.

26 грудня, в перерві між засіданнями комісії, Східноукраїнським центром громадських ініціатив було організовано робочу зустріч членів погоджувальної комісії, що представляли незалежну від влади громадськість. У ході цієї кількогадинної зустрічі близько 20 учасників комісії ретельно розглянули кожну з 86 пропозицій та узгодили щодо них спільну позицію. Після цього, ще близько доби, представники СЦГІ готували правове обґрунтування запропонованих громадськістю рішень та оформляли документи в форматі, необхідному для затвердження містобудівної документації.

Пропозиції громадськості були передані на узгодження представникам управління містобудування та архітектури і більшість отримали від них усне схвалення. Завдяки виконаній роботі друге засідання погоджувальної комісії було значно успішнішим. 28 грудня 2010 року комісія зібралась у складі, достатньому для ухвалення рішень. Протягом двох годин усі 86 проблемних питань були розглянуті, по кожному з них відбулося голосування і ухвалені рішення. Хоча під час розгляду окремих питань між головним архітектором і

громадськими активістами виникали суперечності, проте більшість комісії контролювалася громадськістю і рішення ухвалювалися ті, які громадськість вважала за доцільне. В такій ситуації головний архітектор практично не намагався довести свою позицію навіть з тих проблемних моментів, які не влаштовували міську раду.

«Я спостерігав за тим, що відбувається і мене охоплювало відчуття нереальності. Головний архітектор один за одним виносив на голосування рішення, які дружньо підтримувала більшість членів погоджувальної комісії. Навіть рішення по тих питаннях, з якими ще вчора категорично не хотів погоджуватися архітектор, сьогодні спокійно вносились в протокол. Відчуття нереальності змінювалось відчуттям подальших неприємностей», – пригадував Володимир Щербаченко.

Через два дні після другого засідання погоджувальної комісії, перед новорічними святами, членів комісії зібрали в міській раді для підписання протоколу громадських слухань. Головний архітектор вітав присутніх із завершенням роботи та дякував за активність. У цей момент більшість присутніх у залі відчували радість та приємне полегшення. Здавалося, що тривала та напружена епопея завершилась і знайдено довгоочікуваний компроміс. Проте, ці відчуття були оманливими.

Міська рада ухвалює Генплан

Наступним кроком мало стати затвердження Генерального плану сесією Луганської міської ради, призначеною на 25 січня 2011 року.

За кілька днів до сесії представники погоджувальної комісії від громадськості дізналися, що на розгляд сесії міської ради разом із Генпланом заплановано винести частину спірних питань, по яких погоджувальна комісія вже ухвалила рішення. В силу певних обставин (очевидно, фінансового характеру) керівництво міської ради не погодилося з рішеннями погоджувальної комісії. Отримавши

інформацію про плани міського керівництва, члени погоджувальної комісії зустрілися з депутатами з різних фракцій, представлених у міській раді, та спробували переконати політиків підтримати рішення погоджувальної комісії.

Громадським активістам вдалося переконати фракцію з десяти депутатів від КПУ та 2-х депутатів від партії «Фронт Змін». Переговори з представниками Партії регіонів, які контролюють абсолютну більшість (61 мандат) у міській раді, виявились неуспішними.

З огляду на результати переговорів, Східноукраїнський центр громадських ініціатив вирішив провести перед сесією міської ради акцію протесту. Ще до початку сесії, в 20-градусний мороз, перед будівлею міської ради розпочався пікет. Громадські активісти стояли із гаслами: «Исполком, публикуй Генплан, ведь Генплан – не дерибан», «Депутате, узгодь Генплан із громадою!», «Секретний Генплан – розсадник корупції». Під час акції розповсюджувались листівки з інформацією про те, що винесення на розгляд сесії врегульованих погоджувальною комісією питань суперечить ст. 30-5 Закону України «Про планування та забудову територій». Одночасно з пікетом відбувався молодіжний перфоменс, під час якого громадські активісти у вигляді чортів пропонували депутатам міської ради підписати угоду з дияволом та продати депутатську душу в обмін на різні блага, зокрема, земельні ділянки.

А в цей час, на сесії, Луганський міський голова разом із питанням про затвердження Генерального плану виносив чотири додаткових питання. Зокрема, депутатам було запропоновано підтримати розміщення міського парку на базі лісового урочища «Гостра Могила». Мер та головний архітектор запропонували депутатам проголосувати за розміщення санітарно-захисної зони між заводом «Спецавтоматика» та житловими будинками мешканців Малої Вергунки. Депутатам запропонували підтримати ідею

розміщення паркінгу – в районі Глибокого Яру, а в районі вул. Магнітогорська – об'єктів торгівлі. Територію під двоповерховими будинками на містечку Щорса пропонувалося віддати під реконструкцію.

Хоча рішення, що виносились на сесію міської ради, здавалися цілком зваженими та компромісними, проте, на думку багатьох членів погоджувальної комісії, сам факт винесення цих 4-х питань на розгляд сесії міської ради суперечив Закону України «Про планування та забудову територій». Цей закон установлював, що сесією міськради розглядаються лише ті питання, з яких погоджувальній комісії не вдалося дійти згоди і які є неврегульованими. На думку ж більшості членів комісії, рішення з усіх питань, які вони розглядали, були ухвалені законно і згідно з процедурою: шляхом відкритого голосування, більшістю присутніх, при наявності кворуму. Відтак більшість комісії вважала, що іншого способу врегулювання питань, окрім як шляхом голосування, закон не передбачав, тому вона (комісія) свій обов'язок виконала і всі спірні питання врегулювала.

З метою оприлюднення своєї позиції представники громадськості делегували з виступом на сесію міської ради Віктора Миколайовича Філіпповського. Навряд чи його виступ міг змінити хід сесії міської ради, адже результат голосування був вирішений ще перед цим. Проте, представники громадськості вважали за доцільне ще раз підкреслити, що позиція членів погоджувальної комісії відрізняється від запропонованого на сесії проекту рішення. Крім того, такий виступ був важливий для інформування присутніх у залі журналістів, представників громади та й самих депутатів, далеко не кожний із яких добре розумівся у суті конфліктної ситуації.

Слідом за представником громадськості енергійно виступав директор інституту «Луганськцивільпроект» Василь Клепачевський, який закликав депутатів підтримати Генплан.

Після його виступу відбувся короткий обмін думками між депутатами. Проти ухвалення Генплану висловилися комуністи та керівник Луганського обласного «Фронту змін» Ігор Ліскі. Після цього міський голова поставив на голосування питання про ухвалення Генплану Луганська. В той момент, коли стало очевидно, що більшість депутатів-регіоналів голосує за ухвалення документа без врахування рішень погоджувальної комісії, її члени та їх прихильники демонстративно залишили сесійну залу з вигуками: «Жулики!» та «Ганьба!».

І знову переговори...

25 січня, в той же день, коли відбулося затвердження Генплану, від імені Луганського міського голови найбільш активні члени погоджувальної комісії були запрошені на вечірню нараду до міської ради. Під час цієї зустрічі Сергій Кравченко намагався з'ясувати позицію присутніх активістів та пом'якшити негативний ефект від ухваленого зранку рішення.

Разом із міським головою переконувати активістів прийшов і Сергій Петраков, депутат міської ради від Партії регіонів, голова постійної комісії з питань ЖКГ, комунальної власності та капітального будівництва. Одночасно депутат є власником будівельної компанії «Теплий дім», яка із регулярністю, якій можна позаздрити, виграє державні та комунальні тендери на багатомільйонні будівельні роботи в обласному центрі. Саме фірма Сергія Петракова планувала нове будівництво на місці двоповерхових будинків у містечку Щорса, щоправда, про цей факт під час зустрічі депутат промовчав. Так само не зміг він пояснити схему, за якою планувалося компенсувати вартість конфіскованого майна мешканцям двоповерхівок.

Зустріч проходила експресивно, без чіткого плану. Активісти кожної із присутніх ініціативних груп намагались озвучити свою проблему. Узгодженої стратегії дій у активістів більше не було. Поведінка міського голови

видавалась такою ж безсистемною: питання в залі перемішувалися зі звинуваченнями в бік окремих учасників зборів у особистих мотивах зриву ухвалення Генплану та згадками про сумну історію відносин міської ради з окремими ініціативними групами. Мер складав враження людини явно невдоволеної, але без уявлення про стратегію подальших дій.

Виступив під час зустрічі й Володимир Щербаченко, який закликав міського голову скористатися своїм правом та накласти вето на проголосоване зранку рішення міської ради, в такий спосіб відкривши простір для пошуку подальших компромісів. Від ідеї вето Сергій Кравченко в захоплення не прийшов, проте обіцяв кілька днів подумати.

Активісти залишали малу залу міської ради з суперечливими почуттями та ідеями. Одні були під впливом розчарування від вранішнього рішення міської ради, інші вже думали про можливий судовий позов за ігнорування рішень погоджувальної комісії, треті були раді увазі міського голови та проведеній зустрічі. Єдине, що об'єднувало громадських активістів – це надія на подальший конструктивний діалог та рішення міського голови, що дозволить відновити порозуміння.

ЧАСТИНА 3. ЕПІЛОГ

Надії, що не виправдались

Через три дні після першої зустрічі з міським головою відбулася друга. Така ж безрезультативна. Як варіант виходу із ситуації, міський голова запропонував провести додаткові громадські слухання з 4-х питань, що були проголосовані всупереч думки погоджувальної комісії. Це рішення знімало напругу, залишало надію, але не вирішувало проблему.

Вже в березні Луганський міський голова ухвалив рішення про повторне проведення громадських слухань. Ці заходи не мали, та й не могли мати жодного впливу на ухвалений Генплан міста, адже їх проведення суперечило процедурі, передбаченій ч. 3 ст. 30-2 Закону України «Про планування і забудову територій», відповідно до якої громадські обговорення проектів містобудівної документації проводяться лише один раз. Тому в міській раді слухання називали консультаціями, і їх результати жодного відображення в формальних документах міської ради не знайшли.

За цей час на сайті міської ради суттєво покращилась представленість Генплану. На першій сторінці сайту з'явився окремий розділ, присвячений документу, частина графічних та текстових складових Генерального плану, а також перелік матеріалів, що знаходиться під грифами «ДСК» і «Таємно». Також у «Нашій газеті», офіційному виданні Луганської обласної ради, вийшла серія розгорнутих публікацій, присвячених змісту Генплану. Громадських активістів у цих публікаціях можна було сприйняти як хороших, але недалеких людей, що не розуміють складності Генплану та широти польоту думки проєктантів документа.

До початку літа 2011 року громадські слухання пройшли по трьох із чотирьох спірних питань. У всіх випадках учасники зборів (іноді чисельністю до 150 осіб) підтримали рішення, які ухвалила погоджувальна комісія, але

це жодним чином не вплинуло на рішення міської ради. Чинovníки не внесли жодних коректив до ухваленого Генерального плану.

Вкотре почуваячись обдуреними, частина членів погоджувальної комісії за підтримки СЦПГ оскаржила дії міського голови і частково рішення про затвердження Генерального плану м. Луганська в суд. У своєму позові активісти вимагали визнати незаконними дії міської ради по ревізії рішень погоджувальної комісії; скасувати відповідні положення в рішенні міської ради «Про затвердження Генерального плану м. Луганськ» та ставили ряд інших вимог.

Розгляд справи триває вже понад рік, і справа знаходиться у Вищому адміністративному суді. Небайдужі мешканці міста та посадовці міської ради продовжують витрачати на вирішення конфлікту час, гроші, зусилля. Проте, конструктивного вирішення проблеми ще не видно. Незрозумілими залишаються плани міськради щодо створення детальних планів територій, розробкою яких пропонував зайнятися головний архітектор два роки тому²¹.

²¹ По итогам общественных слушаний по обсуждению проекта Генерального плана города Луганска была создана согласительная комиссия Луганск / Пресс-служба Луганского городского совета // Официальный сайт Луганского городского головы, Луганского городского совета и его исполнительных органов / 22.12.2010. - Режим доступа: <http://gorod.lugansk.ua/index.php?newsid=2306>.

ДОДАТКИ

ДОДАТКИ ДО НАВЧАЛЬНОГО КЕЙСУ: ДЛЯ ЧОГО ПОТРІБНІ ДОДАТКИ І ЯК ЇХ ВИКОРИСТОВУВАТИ

Шановний читачу!

У цьому розділі книги Ви знайдете додатки, ознайомитеся з реальними документами, що допоможе Вам краще уявити процес ухвалення Генерального плану в Луганську. Інші документи (зразки форм, нормативно-правові акти) стануть в нагоді тим, хто планує практичні заходи з забезпечення участі громадськості в ухваленні генплану у власному місті.

З часу ухвалення Генплану Луганська суттєво змінилось законодавство, що регулює процес громадського обговорення містобудівної документації. В лютому 2011 року профільний ЗУ «Про планування і забудову територій» замінив ЗУ «Про регулювання містобудівної діяльності» та пов'язані з ним НПА. З метою зробити книгу більш практичною ми включаємо в додатки лише чинні нормативно-правові акти. Далі – кілька речень про призначення кожного з них.

Хронологія подій з розробки та затвердження Генерального плану м. Луганськ допоможе зорієнтуватися в тому, яким чином проходить процес розробки та ухвалення містобудівної документації. Це достатньо тривала процедура. Адже в ході розробки та узгодження генплану мають бути детально вивчені, обговорені та враховані законні інтереси різних соціальних, вікових, територіальних груп. Проте, у випадку з луганським Генпланом та генпланами інших міст України цей процес є тривалим не через ретельні консультації, а з огляду на інші фактори – насамперед, відсутність коштів та численні перерви, зумовлені громадськими протестами. У свою чергу, правильно організований процес консультацій може допомогти уникнути багатьох конфліктів та затримок із ухваленням

генплану. Та для цього необхідний високий ступінь відкритості дій міської влади, яка в більшості міст до цього просто не готова.

В додатках наводяться витяги із Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та Постанова КМУ «Про затвердження порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні». За допомогою цих документів Ви познайомитеся з офіційним трактуванням найважливіших термінів та офіційним варіантом опису процедури проведення громадських обговорень.

Стаття 21 (Громадські слухання щодо врахування громадських інтересів) вказаного закону та згадана вище постанова КМУ дуже схожі за змістом. Водночас текст постанови більш детально описує процедуру громадських слухань. З огляду на це, наводимо у додатках обидва документи та радимо досконало ознайомитися з ними тим, для кого перебіг і результати слухань є важливі.

Тим, хто хоче зрозуміти, як змінилася процедура громадських обговорень після ухвалення закону «Про регулювання містобудівної діяльності», ми пропонуємо дві схеми (додатки 4 та 5). Вони наочно ілюструють вказані зміни. Якщо ж Ви бажаєте дізнатися про цю проблему більше, то пропонуємо скористатися виданням «Доступ громадськості до генеральних планів міських населених пунктів України: моніторинговий звіт». На сторінках 43-53 цієї книги Ви знайдете необхідну Вам інформацію. Саму ж книгу можна безкоштовно завантажити тут: <http://cityplan.in.ua/books>.

Однією з найбільших проблем, з якою доведеться стикнутися всім, хто хоче отримати доступ до генплану рідного міста, стануть грифи «Для службового користування» і «Таємно» (останній із них практично вже не використовується на генпланах, проте інколи все ще

зустрічається). Хоча практика їх застосування поступово змінюється в Україні, проте більшість генпланів українських міст до цього часу є недоступними для громадян. Протизаконно не виконується п.7 ст.6 ЗУ «Про доступ до публічної інформації», що визначає «Обмеженню доступу підлягає інформація, а не документ».

Для того, аби дати базове уявлення про використання документів під грифом ДСК, наводимо витяги із «Інструкції про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію» та «Переліку відомостей, що становлять службову інформацію у Мінрегіоні України». Другий документ (перелік) визначає, доступ до яких саме відомостей, що містяться у генплані (і лише до них!), має бути обмежено грифом ДСК. Усі інші матеріали генерального плану мають бути відкритими для громадян.

Оскільки доступ громадян до повних текстів генпланів все ще залишається проблемою, зацікавлені мешканців міст не можуть отримати уявлення про повний зміст цих документів. Водночас ця інформація є принципово важливою для результативної участі в громадських обговореннях. З метою ознайомлення читача з типовим змістом генплану ми наводимо витяг із Державних будівельних норм 1-3-97 «Система містобудівної документації склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження генеральних планів міських населених пунктів», які регулюють створення цих містобудівних документів.

Вищевказаний ДБН написаний досить складною технічною мовою, для його прочитання й розуміння потрібна неабияка мотивація. Тим, у кого забракне часу і бажання на читання витягу із ДБН, пропонуємо приклад змісту реального генплану. Додаток № 9 не лише дає уявлення про перелік графічних та текстових матеріалів генплану, їх номенклатуру, але й дозволяє зрозуміти, наскільки великий обсяг матеріалів містобудівного документа лишається

протизаконно прихованим від громадян грифами обмеження доступу.

Низка наступних додатків (витяги із протоколів громадських слухань та засідань погоджувальної комісії, витяг з окремої думки учасника громадських слухань) доповнює картину того, як відбувалося обговорення генплану Луганська. Практичне значення цих документів у тому, що вони можуть бути прикладом оформлення відповідних документів під час оформлення громадських слухань у Вашому місті. Стилїстика, граматики і лексика оригіналів зазначених документів в абсолютній більшості випадків збережена.

Витяг із окремої думки учасника громадських слухань також дає уявлення про можливі зловживання, до яких можуть вдаватися представники міських рад при проведенні громадського обговорення містобудівної документації. Знайомство з цим документом допоможе упередити подібні зловживання.

На завершення, подаємо зразки колективної заяви про включення членів громадських слухань до складу погоджувальної комісії та зразок пропозицій і зауважень до проекту генерального плану міста, що, як і попередні документи, можна використати у практичній роботі.

Разом зі зразком заяви з пропозиціями та зауваженнями до проекту генерального плану міста наводимо приклад інформаційної листівки, яка роз'яснює порядок подання пропозицій та зауважень до проекту генплану. Цю листівку радимо роздавати зацікавленим громадянам разом зі зразками заяв з метою стимулювати активну та результативну участь громадян в ухваленні генплану.

Бажаємо успіхів!

ХРОНОЛОГІЯ
подій з розробки та затвердження
Генерального плану м. Луганськ

2006 рік	Розроблено «Концепцію Генерального плану м. Луганськ» – перший етап Генерального плану міста. Концепцію затверджено сесією Луганської міської ради.
2007 рік	Луганська міська рада ухвалює рішення про необхідність розробки нового Генерального плану міста. Управління архітектури та містобудування міської ради укладає договір із проектним інститутом «Луганськцивільпроект» про розроблення Генплану.
2009 рік	Генеральний план проходить державну експертизу.
12 серпня 2009 року	Дочірнє підприємство «Інститут Генерального плану м. Києва» ВАТ «Київпроект», за результатами проведення експертизи містобудівної документації, надає позитивну оцінку проекту Генерального плану м. Луганськ.
16 вересня 2009 року	В офіційному виданні Луганської міської ради «Жизнь Луганска» опубліковано повідомлення про початок громадського обговорення Генерального плану міста. Згідно з повідомленням обговорення мало включати проведення в 2009 році 4-х презентацій в 4-х адміністративних районах міста і круглого столу.
листопад 2009 року	Проведено презентації Генплану в чотирьох районах м. Луганськ
листопад	Процес громадського обговорення Генплану

2009 року – жовтень 2010 року	тимчасово припинено. Це обумовлено зауваженнями державної експертизи до проекту Генплану, профілактичними заходами, пов'язаними з профілактикою поширення грипу типу А/Н1N1 / Каліфорнія, виборами до місцевих рад.
31 жовтня 2010 року	Відбулися вибори до органів місцевого самоврядування. Після звинувачень команди Сергія Кравченка у виборчих фальсифікаціях його визнано переможцем виборів на посаду міського голови з перевагою в шість голосів. Переважну більшість мандатів (61 із 76) у міській раді здобуває Партія регіонів.
Листопад 2010 року	Публікація оголошення Луганської міської ради про призначення громадських обговорень проекту Генерального плану м.Луганськ на 21 грудня 2010 року
04 грудня 2010 року	СЦГІ проводить навчально-інформаційну зустріч із представниками ініціативних груп громадян, що протидіють незаконним забудовам, ОСН, представниками мешканців, що проживають в районі першої черги будівництва. Учасники зустрічі поінформовані про намір Луганської міської ради ухвалити Генеральний план без належного обговорення з громадськістю. Узгоджено план дій громадськості по залученню якнайбільшої кількості активних громадян до процедури обговорення та затвердження Генерального плану.
18 грудня 2010 року	СЦГІ проводить навчальний семінар для лідерів організацій громадянського суспільства з підготовки до участі у громадських слуханнях з обговорення проекту Генплану. В ході семінару

	узгоджено план дій представників громадськості під час підготовки (запрошення луганчан на слухання, розробка пропозицій до проекту Генплану) та проведення громадських слухань. Сформовано пропозиції до списків членів лічильної та погоджувальної комісії.
21 грудня 2010 року	Відбуваються громадські слухання з обговорення проекту Генерального плану Луганська. За даними обласних ЗМІ в слуханнях узяли участь понад 400 осіб (zareєstrувалось 236 особи). За результатами слухань сформовано Погоджувальну комісію щодо обговорення спірних питань проекту Генерального плану міста.
24 грудня 2010 року	Проведено перше засідання Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проекті Генерального плану м. Луганськ. Для ухвалення рішень комісії відсутній кворум. Комісія розпочала попередній розгляд спірних питань. З більшості обговорюваних питань відсутній компроміс між представниками міської ради та членами комісії.
26 грудня 2010 року	Відбувається 4-годинна робоча нарада 22 представників Погоджувальної комісії від громадськості. Узгоджено спільну позицію учасників наради з усіх 68 питань, що виносяться на розгляд Погоджувальної комісії.
27 грудня 2010 року	Членом Ради СЦГІ Філіпповським В.М. передано представникам міської ради пропозиції громадськості щодо врегулювання спірних питань, винесених на

	розгляд Погоджувальної комісії. Проведено консультації з представниками міської ради з питань, винесених на розгляд Погоджувальної комісії.
28 грудня 2010 року	Відбувається друге засідання Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проекті Генерального плану м. Луганськ. Присутні 57 членів комісії, що достатньо для кворуму. Комісія розглянула всі спірні питання, винесені на її розгляд, з кожного питання ухвалене рішення.
31 грудня 2010 року	Відбувається третє засідання Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проекті Генерального плану м. Луганськ. У ході зустрічі перевіряються протоколи засідань погоджувальної комісії від 24.12.2010 р. та 28.12.2010. За результатами наданих зауважень до протоколів вносяться зміни.
10 січня 2011 року	Члени Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проекті Генерального плану м. Луганськ підписують змінені та доповнені протоколи її засідань.
Січень 2011 року	Члени Погоджувальної комісії проводять переговори із представниками політичних партій, які представлені в Луганській міській раді, з метою схилити депутатів підтримати рішення Погоджувальної комісії. Позицію членів Погоджувальної комісії підтримують депутати міської ради від КПУ та «Фронту Змін», що становлять меншість у міській раді.
25 січня 2011 року	Луганська міська рада затверджує Генеральний план міста з урахуванням

	<p>рішень, ухвалених Погоджувальною комісією, за виключенням 4-х питань, рішення по яких суперечать тим, що ухвалила комісія.</p> <p>Біля будівлі міської ради громадські активісти проводять акцію протесту. Ухвалення Генплану, в тому числі позицію громадськості, активно висвітлюють ЗМІ.</p>
25 січня і 28 січня 2011 року	<p>За ініціативи міського голови відбуваються дві зустрічі представників громадськості та керівництва міста, на яких обговорюються рішення міської ради про ухвалення Генплану. Представники СЦГІ пропонують міському голові накласти вето на ухвалене рішення. Міський голова пропонує проведення додаткових громадських слухань щодо 4-х спірних питань.</p>
04 березня 2011 року	<p>Луганський міський голова Сергій Кравченко видає розпорядження про проведення додаткових громадських слухань по спірних питаннях, рішення Погоджувальної комісії з яких не врахувала міська рада при ухваленні Генплану міста.</p>
26 березня 2011 року	<p>У великому залі Луганської міської ради відбуваються громадські слухання щодо розміщення парку на території урочища «Гостра Могила» та з інших питань. Учасники слухань ухвалюють: підтримати рішення Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проекті Генерального плану м. Луганськ та зняти зазначені питання з обговорення, оскільки їх повторне обговорення суперечить законодавству.</p>
09 квітня	<p>У приміщенні СШ №50 м.Луганськ</p>

2011 року	відбуваються громадські слухання щодо розміщення санітарно-захисної зони між заводом «Спецавтоматика» та сусідніми житловими будинками. В слуханнях беруть участь близько 150 громадян, у тому числі представники міської ради, керівництва заводу, НУО, ЗМІ. Учасники слухань ухвалюють: підтримати рішення Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проекті Генерального плану м. Луганськ про заміну східної промислової зони на зону озеленення. Учасники слухань ухвалюють зняти з обговорення винесені питання, оскільки їх повторне обговорення суперечить законодавству.
15 липня 2011 року	Вісімнадцять членів Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проекті Генерального плану м. Луганськ подають судовий позов до Ленінського районного суду м. Луганськ із проханням визнати незаконними дії міської ради по ревізії рішень Погоджувальної комісії та скасувати відповідні положення в рішенні міської ради «Про затвердження Генерального плану м.Луганськ».
22 липня 2011 року	Проходить прес-конференція членів Погоджувальної комісії щодо недотримання норм законодавства посадовими особами міської ради при ухваленні Генплану м.Луганськ.
23 вересня 2011 року	Суддя Ленінського районного суду міста Луганськ Золотарьов О.Ю. відмовляє в розгляді судового позову, керуючись надуманими причинами.

17 листопада 2011 року	Донецький апеляційний суд задовольняє скаргу членів Погоджувальної комісії щодо відмови в розгляді місцевим судом по суті справи та направляє її на розгляд по суті до Ленінського районного суду м. Луганськ.
14 квітня 2012 року	Ленінський районний суд м. Луганськ відмовляє в задоволенні позовних вимог членів Погоджувальної комісії.
липень – серпень 2012 року	14 липня 2012 року, після трьох судових засідань, Донецький апеляційний адміністративний суд ухвалює рішення залишити в силі постанову Ленінського районного суду м. Луганськ та відмовити в задоволенні вимог членів Погоджувальної комісії.
початок вересня 2012 року	Члени Погоджувальної комісії з урегулювання спірних питань у проєкті Генерального плану м. Луганськ подають касаційну скаргу до Вищого адміністративного суду України.

ВИТЯГ
ЗАКОН УКРАЇНИ
«Про регулювання містобудівної діяльності»
(Закон від 17.02.2011 року № 3038-VI,
редакція від 08.08.2012 року)

Стаття 1. Визначення термінів

1. У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються в такому значенні:

2) генеральний план населеного пункту – містобудівна документація, що визначає принципові рішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту;

3) детальний план території – містобудівна документація, що визначає планувальну організацію та розвиток території;

4) замовник – фізична або юридична особа, яка має намір щодо забудови території (однієї чи декількох земельних ділянок) і подала в установленому законодавством порядку відповідну заяву;

6) лінії регулювання забудови – визначені в містобудівній документації межі розташування будинків і споруд відносно червоних ліній, меж окремих земельних ділянок, природних меж та інших територій;

7) містобудівна документація – затверджені текстові та графічні матеріали з питань регулювання планування, забудови та іншого використання території;

8) містобудівні умови та обмеження забудови земельної ділянки (далі – містобудівні умови та обмеження) – документ, що містить комплекс планувальних та архітектурних вимог до проектування і будівництва щодо поверховості та щільності забудови земельної ділянки, відступів будинків і споруд від червоних ліній, меж земельної ділянки, її благоустрою та озеленення, інші вимоги до

об'єктів будівництва, встановлені законодавством та містобудівною документацією;

9) план зонування території (зонінг) – містобудівна документація, що визначає умови та обмеження використання території для містобудівних потреб у межах визначених зон;

10) приміська зона – територія, що забезпечує просторовий та соціально-економічний розвиток міста;

11) проектна документація – затверджені текстові та графічні матеріали, якими визначаються містобудівні, об'ємно-планувальні, архітектурні, конструктивні, технічні, технологічні вирішення, а також кошториси об'єктів будівництва;

...

14) червоні лінії – визначені в містобудівній документації щодо пунктів геодезичної мережі межі існуючих та запроєктованих вулиць, доріг, майданів, які розділяють території забудови та території іншого призначення.

Стаття 17. Генеральний план населеного пункту

1. Генеральний план населеного пункту є основним видом містобудівної документації на місцевому рівні, призначеної для обґрунтування довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту.

Невід'ємною частиною генерального плану населеного пункту є план земельно-господарського устрою цього населеного пункту.

У складі генерального плану населеного пункту може розроблятися план зонування території цього населеного пункту. План зонування території може розроблятися і як окрема містобудівна документація після затвердження генерального плану.

2. Генеральний план населеного пункту розробляється та затверджується в інтересах відповідної територіальної громади з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів.

Для населених пунктів з чисельністю населення до 50 тисяч осіб генеральні плани можуть поєднуватися з детальними планами всієї території таких населених пунктів.

3. Для населених пунктів, занесених до Списку історичних населених місць України, в межах визначених історичних ареалів у складі генерального плану населеного пункту визначаються режими регулювання забудови та розробляється історико-архітектурний опорний план, в якому зазначається інформація про об'єкти культурної спадщини.

4. Склад, зміст та порядок розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту²² визначаються центральним органом виконавчої влади з питань будівництва, містобудування та архітектури.

5. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації є замовниками, організують розроблення, внесення змін та подання генерального плану населеного пункту на розгляд відповідної сільської, селищної, міської ради.

6. Рішення про розроблення генерального плану приймає відповідна сільська, селищна, міська рада.

7. Виконавчі органи сільських, селищних і міських рад, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації в установленний строк:

1) подають пропозиції до проекту відповідного місцевого бюджету на наступний рік або про внесення змін до бюджету на поточний рік щодо потреби у розробленні містобудівної документації;

²² Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України . Про затвердження Порядку розроблення історико-архітектурного опорного плану населеного пункту: наказ від 02.06.2011 р. № 64// ВРУ. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0781-11?test=XX7MfyrCSgkymRXIZiiGHTQGHl4Rcs80msh8Ie6>.

2) визначають в установленому законодавством порядку розробника генерального плану населеного пункту, встановлюють строки розроблення та джерела його фінансування;

3) звертаються до обласної державної адміністрації, Ради міністрів Автономної Республіки Крим (для міст обласного та республіканського Автономної Республіки Крим значення), Кабінету Міністрів України (для міст Києва та Севастополя) щодо визначення державних інтересів для їх урахування під час розроблення генерального плану населеного пункту;

4) повідомляють через місцеві засоби масової інформації про початок розроблення генерального плану населеного пункту та визначають порядок і строк внесення пропозицій до нього фізичними та юридичними особами;

5) забезпечують попередній розгляд матеріалів щодо розроблення генерального плану населеного пункту архітектурно-містобудівними радами відповідного рівня;

6) узгоджують проект генерального плану населеного пункту з органами місцевого самоврядування, що представляють інтереси суміжних територіальних громад, з метою врегулювання питань планування територій у приміських зонах.

8. Строк дії генерального плану населеного пункту не обмежується.

9. Зміни до генерального плану населеного пункту можуть вноситися не частіше, ніж один раз на п'ять років.

Такі зміни вносяться органом місцевого самоврядування, який затверджував генеральний план населеного пункту. Питання про дострокове внесення змін до генерального плану населеного пункту може порушуватися перед відповідною сільською, селищною, міською радою відповідною місцевою державною адміністрацією.

У разі виникнення державної необхідності рішення щодо доцільності внесення змін до генерального плану населеного пункту приймається Кабінетом Міністрів України.

10. Генеральні плани населених пунктів та зміни до них розглядаються і затверджуються відповідними сільськими, селищними, міськими радами на чергових сесіях протягом трьох місяців з дня їх подання.

11. Загальна доступність матеріалів генерального плану населеного пункту забезпечується шляхом його розміщення на веб-сайті органу місцевого самоврядування та у місцевих періодичних друкованих засобах масової інформації, а також у загальнодоступному місці у приміщенні такого органу, крім частини, що становить державну таємницю та належить до інформації з обмеженим доступом відповідно до законодавства. Зазначена частина може включатися до складу генерального плану населеного пункту як окремий розділ.

12. Експертизі містобудівної документації на місцевому рівні підлягають виключно генеральні плани міст.

Порядок проведення експертизи²³ визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 21. Громадські слухання щодо врахування громадських інтересів

1. Громадським слуханням підлягають розроблені в установленому порядку проекти містобудівної документації на місцевому рівні: генеральні плани населених пунктів, плани зонування територій, детальні плани територій.

2. Затвердження на місцевому рівні містобудівної документації, зазначеної у частині першій цієї статті, без проведення громадських слухань щодо проектів такої документації забороняється.

²³ Кабінет Міністрів України. Про затвердження Порядку проведення експертизи містобудівної документації: постанова від 25.05.2011 р. № 548// ВРУ. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/548-2011-%D0%BF>.

При вирішенні відповідно до Закону України «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності» питань відчуження для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у власності фізичних або юридичних осіб, громадські слухання не проводяться.

3. Сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи (у разі делегування їм таких повноважень) зобов'язані забезпечити:

1) оприлюднення прийнятих рішень щодо розроблення містобудівної документації на місцевому рівні з прогнозованими правовими, економічними та екологічними наслідками;

2) оприлюднення проектів містобудівної документації на місцевому рівні та доступ до цієї інформації громадськості;

3) реєстрацію, розгляд та узагальнення пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні;

4) узгодження спірних питань між громадськістю і замовниками містобудівної документації на місцевому рівні через погоджувальну комісію;

5) оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні.

4. Оприлюднення проектів генеральних планів, планів зонування територій, детальних планів територій здійснюється не пізніше як у місячний строк з дня їх надходження до відповідного органу місцевого самоврядування.

5. Оприлюднення проектів містобудівної документації на місцевому рівні є підставою для подання пропозицій

громадськості до відповідного органу місцевого самоврядування.

6. Пропозиції громадськості мають бути обґрунтовані в межах відповідних законодавчих та нормативно-правових актів, будівельних норм, державних стандартів і правил та надаватися у строки, визначені для проведення процедури громадських слухань.

Пропозиції, надані після встановленого строку, не розглядаються.

7. Пропозиції до проектів містобудівної документації на місцевому рівні мають право надавати:

1) повнолітні дієздатні фізичні особи, які проживають на території, щодо якої розроблено відповідний проект містобудівної документації на місцевому рівні;

2) юридичні особи, об'єкти нерухомого майна яких розташовані на території, для якої розроблено відповідний проект містобудівної документації на місцевому рівні;

3) власники та користувачі земельних ділянок, розташованих на території, щодо якої розробляється документація, та на суміжній з нею;

4) представники органів самоорганізації населення, діяльність яких поширюється на відповідну територію;

5) народні депутати України, депутати відповідних місцевих рад.

8. Для розгляду спірних питань, що виникають у процесі громадських слухань, утворюється погоджувальна комісія.

До складу погоджувальної комісії входять:

1) посадові особи відповідного органу місцевого самоврядування;

2) представники органу земельних ресурсів, природоохоронного і санітарно-епідеміологічного органу, органу містобудування та архітектури, охорони культурної спадщини та інших органів;

3) представники професійних об'єднань та спілок, архітектори, науковці;

4) уповноважені представники громадськості, які обираються під час громадських слухань. Кількість представників громадськості має становити не менше 50 відсотків і не більше 70 відсотків загальної чисельності комісії.

Головою погоджувальної комісії є посадова особа відповідного органу місцевого самоврядування.

Погоджувальна комісія протягом двох тижнів після її створення розглядає спірні питання, зафіксовані у протоколі громадських слухань, та ухвалює рішення про врахування або мотивоване відхилення цих пропозицій (зауважень).

Засідання погоджувальної комісії є правомочним, якщо у ньому взяли участь не менше двох третин її членів (з них не менше половини представників громадськості).

Рішення погоджувальної комісії приймається більшістю присутніх членів та оформлюється відповідним протоколом.

У разі неспроможності погоджувальної комісії врегулювати спірні питання між сторонами остаточне рішення приймає відповідний орган місцевого самоврядування. Урегульовані погоджувальною комісією спірні питання між сторонами або прийняті відповідним органом місцевого самоврядування рішення є підставою для внесення змін до проекту відповідної документації.

9. Оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації на місцевому рівні здійснюється у двотижневий строк з дня їх прийняття шляхом опублікування в засобах масової інформації, що поширюються на відповідній території, а також розміщення таких рішень на офіційних веб-сайтах цих органів.

Особи, які оприлюднюють проекти генеральних планів населених пунктів, зонування територій, детальних планів територій, є відповідальними за їх автентичність.

10. Фінансування заходів щодо врахування громадських інтересів здійснюється за рахунок органів місцевого самоврядування.

11. Порядок проведення громадських слухань визначає Кабінет Міністрів України²⁴.

²⁴ Кабінет Міністрів України. Про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні: постанова від 25.05. 2011 р. № 555//ВРУ. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555-2011-%D0%BF?test=qY4Mfbtc78fVmRXUZiiGHTQGHI4Rcs80msh8Ie6>.

ПОСТАНОВА

Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 р. N 555 про затвердження Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні

Відповідно до статті 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності Кабінет Міністрів України постановляє:

Затвердити Порядок проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні, що додається.

ПОРЯДОК

проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні

Загальні положення

1. Цей Порядок визначає механізм проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні: генеральних планів населених пунктів, планів зонування та детальних планів територій (далі - містобудівна документація).

2. Проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів у проектах містобудівної документації здійснюється під час розроблення відповідних проектів містобудівної документації.

3. Сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи (у разі делегування їм таких повноважень) відповідно до

частини третьої статті 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» забезпечують:

оприлюднення прийнятих рішень щодо розроблення проектів містобудівної документації з прогнозованими правовими, економічними та екологічними наслідками;

оприлюднення розроблених проектів містобудівної документації і доступ громадськості до зазначеної інформації;

реєстрацію, розгляд та узагальнення пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації;

узгодження спірних питань між громадськістю і замовниками проектів містобудівної документації через погоджувальну комісію;

оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації.

4. Виконавчі органи сільських, селищних, міських рад оприлюднюють у двотижневий строк прийняті органами місцевого самоврядування рішення щодо розроблення проектів містобудівної документації шляхом опублікування таких рішень у засобах масової інформації, що поширюються на відповідній території, а також розміщення на офіційному веб-сайті відповідного органу місцевого самоврядування.

Оприлюднення розроблених в установленому законодавством порядку проектів містобудівної документації здійснюється не пізніш як у місячний строк з дня їх подання розробником до виконавчого органу сільської, селищної, міської ради шляхом розміщення матеріалів (планшетів, макетів) у визначеному органом місцевого самоврядування місці та інформування громадян через розповсюдження брошур і повідомлень, засоби масової інформації, що поширюються на відповідній території, а також розміщення інформації на офіційному веб-сайті відповідного органу місцевого самоврядування.

5. Повідомлення про початок процедури розгляду та врахування пропозицій громадськості у проекті містобудівної документації має містити:

1) інформацію про мету, склад та зміст містобудівної документації, викладену у скороченій та доступній для широкої громадськості формі;

2) основні техніко-економічні показники, зокрема графічні матеріали, що відображають зміст містобудівної документації;

3) відомості про замовника та розробника проектів містобудівної документації та підстави для їх розроблення;

4) інформацію про місце і строки ознайомлення з проектом містобудівної документації;

5) інформацію про посадову особу органу місцевого самоврядування, відповідальну за організацію розгляду пропозицій;

6) відомості про строк подання і строк завершення розгляду пропозицій;

7) інформацію стосовно запланованих інформаційних заходів (презентація, прилюдне експонування, телевізійні програми, публічні конференції тощо).

Осіб, які забезпечують роботу з розгляду пропозицій громадськості, призначає орган місцевого самоврядування. Зазначені особи є відповідальними за автентичність проектів містобудівної документації.

6. Підставою для подання пропозицій до проектів містобудівної документації відповідному органу місцевого самоврядування є повідомлення про початок процедури їх розгляду.

7. Пропозиції до проектів містобудівної документації мають право подавати:

1) повнолітні дієздатні фізичні особи, які проживають на території, щодо якої розроблено відповідний проект містобудівної документації на місцевому рівні;

2) юридичні особи, об'єкти нерухомого майна яких розташовані на території, щодо якої розроблено відповідний проект містобудівної документації на місцевому рівні;

3) власники та користувачі земельних ділянок, розташованих на території, щодо якої розроблено проект містобудівної документації, та на суміжних з нею територіях;

4) представники органів самоорганізації населення, діяльність яких поширюється на відповідну територію;

5) народні депутати України, депутати відповідних місцевих рад.

8. Пропозиції, подані особами, не визначеними пунктом 7 цього Порядку, або подані після встановленого органом місцевого самоврядування строку, залишаються без розгляду.

Подання, розгляд та врахування пропозицій громадськості

9. Відповідно до частини шостої статті 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» пропозиції подаються громадянами у письмовому вигляді із зазначенням прізвища, імені та по батькові, місця проживання, особистим підписом і повинні містити обґрунтування з урахуванням вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів та правил.

10. Особи, які забезпечують проведення робіт з розгляду таких пропозицій, повідомляють через засоби масової інформації, що поширюються на відповідній території, та офіційний веб-сайт відповідного органу місцевого самоврядування про місце подання таких пропозицій.

11. Пропозиції громадськості підлягають реєстрації органом місцевого самоврядування та розглядаються розробником і замовником проектів містобудівної документації у місячний строк.

За результатами розгляду пропозицій заявнику надається відповідь про їх врахування або обґрунтована відмова.

У разі наявності пропозицій громадськості, рішення про врахування яких розробник і замовник не можуть прийняти

самостійно або мають місце спірні питання, особи, які забезпечують роботу з розгляду пропозицій громадськості, повідомляють про це відповідному органу місцевого самоврядування для прийняття останнім рішення про утворення погоджувальної комісії (далі - комісія).

12. Комісія утворюється за рішенням органу місцевого самоврядування у тижневий строк після закінчення строку подання пропозицій громадськості.

Склад комісії встановлює орган місцевого самоврядування у кількості не менш як 25 та не більш як 55 осіб.

13. Головою комісії є посадова особа відповідного органу місцевого самоврядування.

До складу комісії входять:

посадові особи відповідного органу місцевого самоврядування;

представники органу у сфері земельних ресурсів, природоохоронного і санітарно-епідеміологічного органу, органу містобудування та архітектури, охорони культурної спадщини та інших органів державної влади;

представники професійних об'єднань та спілок, архітектори і науковці;

уповноважені представники громадськості, які обираються під час громадських слухань.

Кількість представників громадськості повинна становити не менш як 50 і не більш як 70 відсотків загальної чисельності членів комісії, з них не менш як 30 відсотків – представників всеукраїнських громадських організацій та професійних об'єднань.

14. Комісія у двотижневий строк розглядає спірні питання та приймає рішення про врахування або мотивоване відхилення таких пропозицій.

15. Засідання комісії є правоможним, якщо у ньому взяли участь не менше двох третин її членів (з них не менше половини – представників громадськості).

Рішення комісії приймається більшістю присутніх членів та оформлюється відповідним протоколом.

Урегульовані комісією спірні питання між сторонами є підставою для внесення змін до проекту містобудівної документації.

У разі неспроможності комісії врегулювати спірні питання між сторонами остаточне рішення приймає відповідний орган місцевого самоврядування під час затвердження містобудівної документації.

16. Оприлюднення результатів розгляду пропозицій громадськості до проектів містобудівної документації здійснюється у двотижневий строк з дня їх прийняття шляхом опублікування в засобах масової інформації, що поширюються на відповідній території, а також розміщення таких рішень на офіційних веб-сайтах відповідних органів місцевого самоврядування.

17. Затвердження проектів містобудівної документації без проведення процедури розгляду пропозицій громадськості забороняється, а матеріали щодо розгляду таких пропозицій є невід'ємною складовою частиною зазначеної документації.

18. Фінансування заходів щодо розгляду пропозицій громадськості здійснюється за рахунок органів місцевого самоврядування.

СХЕМА
громадських обговорень містобудівної документації
за Законом України «Про планування та забудову територій»

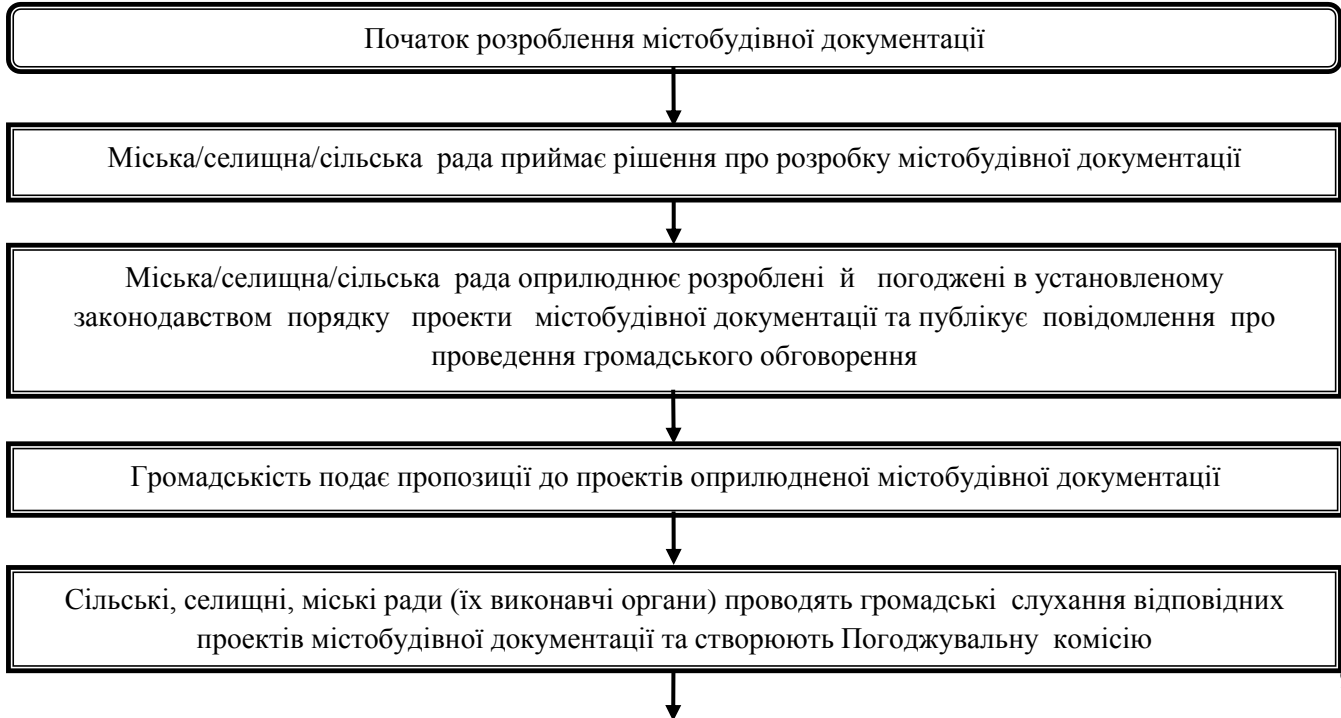
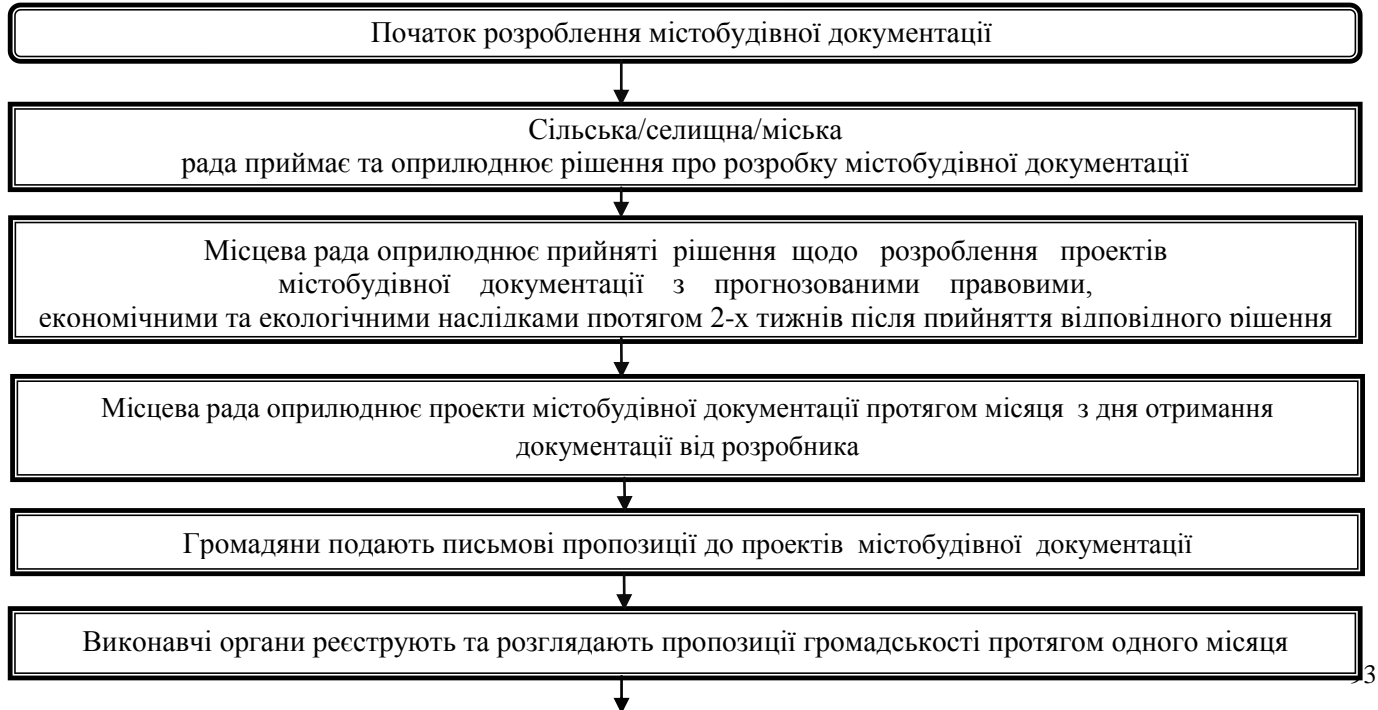
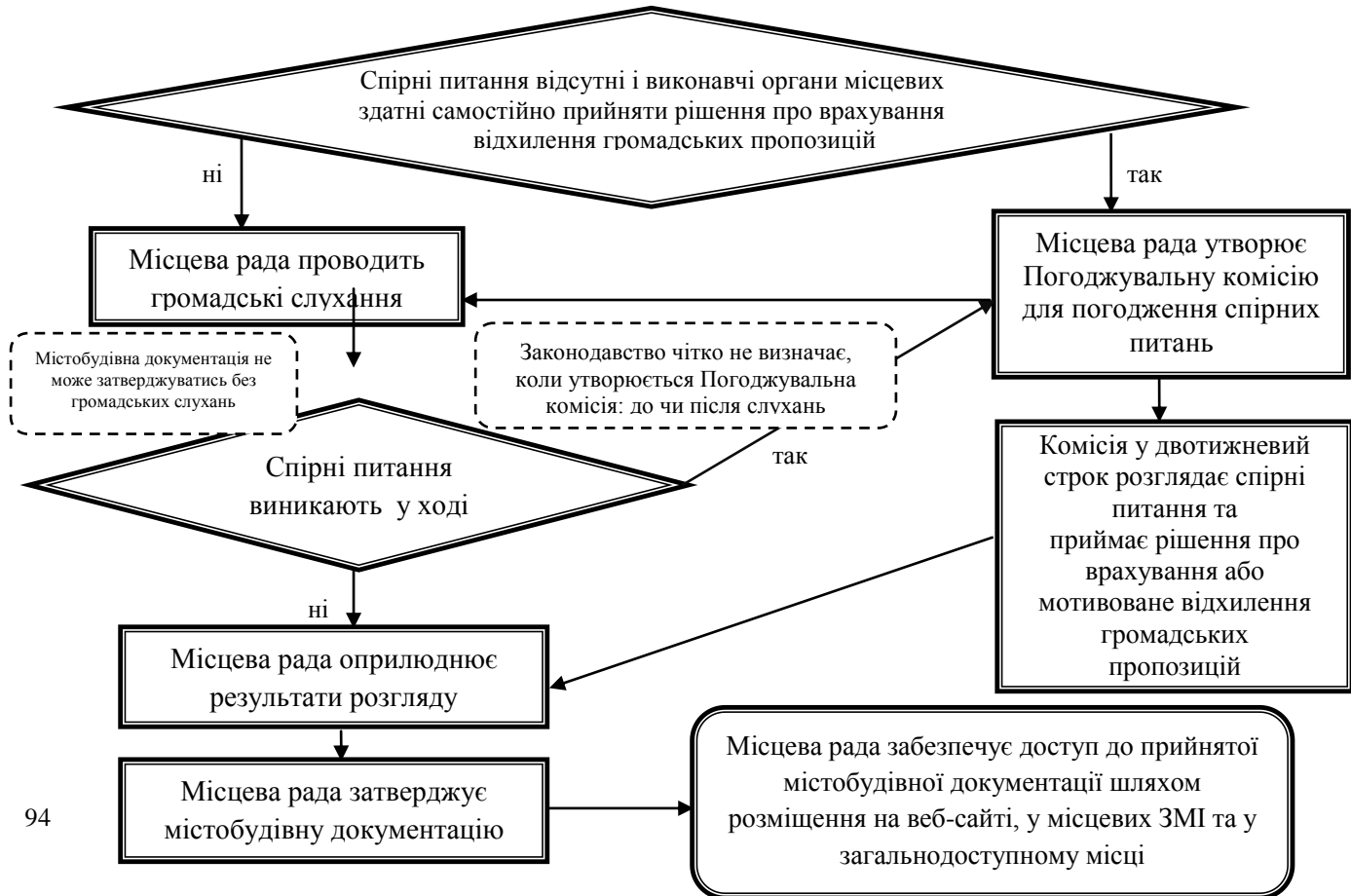

СХЕМА
громадських обговорень містобудівної документації
за Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»

**ВИТЯГ
ПОСТАНОВА**

**Кабінету Міністрів України
від 27 листопада 1998 р. N 1893**

**Про затвердження Інструкції про порядок обліку,
зберігання і використання документів, справ, видань та
інших матеріальних носіїв інформації, які містять
службову інформацію**

{Із останніми змінами, внесеними згідно з Постановами КМУ
N 1109 від 20.10.2011 року}

З метою забезпечення єдиного порядку обліку, зберігання і використання матеріалів, які містять службову інформацію, Кабінет Міністрів України постановляє:

- Затвердити Інструкцію про порядок обліку, зберігання і використання документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв інформації, які містять службову інформацію (додається).

...

4. Служба безпеки здійснює контроль за обігом документів, які містять службову інформацію.

**ВИТЯГ
ІНСТРУКЦІЯ**

**про порядок обліку, зберігання і використання
документів, справ, видань та інших матеріальних носіїв
інформації, які містять службову інформацію**

Загальні положення

1. Ця Інструкція визначає обов'язковий для всіх центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності (далі –

організації) порядок обліку, зберігання, використання та знищення документів, справ, видань, магнітних та інших матеріальних носіїв інформації, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави (далі - документи).

Переліки відомостей, які містять службову інформацію, затверджуються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями.

Експертні комісії утворюються міністерствами, іншими центральними органами виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними, Київською та Севастопольською міськими держадміністраціями. До їх складу включаються представники режимно-секретного та інших структурних підрозділів з числа найбільш кваліфікованих фахівців. У разі потреби для участі в роботі експертної комісії можуть залучатися фахівці заінтересованих підприємств, установ та організацій (за погодженням з їх керівниками) з метою розгляду питань, що належать до їх компетенції. Рішення комісії оформляється протоколом, який затверджується міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською та Севастопольською міською держадміністрацією. На підставі рішення експертної комісії інформація включається до переліку відомостей, які містять конфіденційну інформацію, що є власністю держави.

У разі потреби на державних підприємствах, в установах і організаціях з урахуванням особливостей їхньої діяльності розробляються та за погодженням з міністерством, іншим центральним органом виконавчої влади, до сфери управління якого вони належать, вводяться в дію переліки конкретних видів документів у відповідній сфері діяльності.

...

9. Під час роботи з документами і матеріалами з грифом «Для службового користування» слід також керуватися

Примірною інструкцією з діловодства у міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади, Раді міністрів Автономної Республіки Крим, місцевих органах виконавчої влади, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 1997 р. N 1153 (Офіційний вісник України, 1997 р., N 43, с. 50), індивідуальними інструкціями з діловодства в організаціях, державними стандартами, що регламентують правила складання та оформлення документів.

...

Використання документів.

Зняття грифа «Для службового користування»

34. До роботи із справами з грифом «Для службового користування» допускаються посадові особи, які мають досвід роботи та безпосереднє відношення до цих справ, згідно із списками, погодженими з канцелярією, а до документів - згідно з вказівками, викладеними у резолюціях керівників організацій (структурних підрозділів).

Категорії працівників, які допускаються до роботи з виданнями з грифом «Для службового користування», визначаються керівниками організацій.

35. Забороняється користуватися відомостями з документів з грифом «Для службового користування» для відкритих виступів або опублікування у засобах масової інформації, експонувати такі документи на відкритих виставках, демонструвати їх на стендах, у вітринах або інших громадських місцях.

У разі потреби з письмового дозволу керівника організації допускається опублікування або передання для опублікування несекретних відомостей обмеженого поширення, якщо такі відомості не суперечать перелікам, зазначеним у пункті 1 цієї Інструкції.

...

37. Представники інших організацій допускаються до ознайомлення і роботи з документами з грифом «Для

службового користування» з дозволу керівників організацій (структурних підрозділів), у володінні та розпорядженні яких перебувають ці документи, за наявності письмового запиту організацій, в яких вони працюють, із зазначенням характеру завдання, що виконується.

Виписки з документів і видань з грифом «Для службового користування», що містять відомості обмеженого поширення, робляться у зошитах, що мають аналогічний гриф, які після закінчення роботи надсилаються на адресу організації, яка давала дозвіл на ознайомлення і роботу з документами з грифом «Для службового користування».

...

39. Зняття копій, а також здійснення виписок з документів з грифом «Для службового користування» співробітниками організації, де перебувають документи, проводиться з дозволу керівника організації (структурного підрозділу).

Копіювання для сторонніх організацій документів з грифом «Для службового користування», одержаних від інших організацій, здійснюється за погодженням з організаціями-авторами цих документів.

...

41. Видача громадянам України видань з грифом «Для службового користування» у масових бібліотеках здійснюється за письмовими клопотаннями керівників організацій, в яких працюють ці громадяни, із зазначенням теми роботи. Ці дозволи дійсні протягом року.

Забороняється зберігати документи з грифом «Для службового користування» у бібліотеках загального користування.

...

ВИТЯГ
ПЕРЕЛІК ВІДОМОСТЕЙ,
що становлять службову інформацію у Міністерстві
регіонального розвитку, будівництва та житлово-
комунального господарства України, затвердженого
наказом Мінрегіону України
від 06.06.2011 р. № 68

Зміст відомостей, що становлять службову інформацію:

1. Відомості, що розкривають схеми та джерела водозабезпечення, заходи їх охорони у містах з населенням понад 10 тис. осіб, крім відомостей, що становлять державну таємницю.
2. Координати об'єктів джерел комунального водозабезпечення в місцях водозабору.
3. Відомості про фактичні об'єми запасів, місця розташування поверхневих або підземних резервних джерел водозабезпечення у районах та містах з населенням 100 тис. осіб та більше, якщо такі відомості не становлять державну таємницю.
4. Відомості у сфері містобудування:
 - 4.1. топографічні, цифрові карти, фотоплани і фотокарти масштабів 1:10 000-1:50 000 (незалежно від форми та виду носія інформації) на територію України, створені в державній системі координат УСК-2000 або в системі координат СК-42, які мають повну інформацію для детального вивчення та оцінки місцевості, орієнтування на ній, цілевказання, виробництва вимірів і різних заходів господарського та оборонного значення;
 - 4.2. плани міст масштабу 1:10 000-1:20 000 (незалежно від форми та виду носія інформації) на територію України, створені в державній системі координат УСК-2000 або в системі координат СК-42, які містять повну інформацію для детального вивчення та оцінки місцевості,

орієнтування на ній, цілевказання, виробництва вимірів і різних заходів господарського та оборонного значення;

4.3. спеціальні карти, створені в державній системі координат УСК-2000 або в системі координат СК-42, а саме: карти геодезичних даних, карти джерел водопостачання, карти гірських проходів і перевалів масштабів 1:50 000-1:200 000, карти ділянок рік масштабів 1:25 000, 1:50 000;

4.4. відомості за сукупністю всіх показників про точні значення елементів орієнтування систем координат УСК-2000 і СК-42 та зв'язки цих систем з іншими системами координат, у тому числі умовними або місцевими;

4.5. відомості про координати геодезичних пунктів на територію України, визначені з точністю до 10 метрів у будь-якій системі координат, крім умовної та місцевої, а також геодезичні і картографічні матеріали, які дозволяють обчислювати або уточнювати вказані координати з такою самою точністю;

4.6. картографогеодезичні дані, які характеризують рельєф поверхні Землі з точністю за висотою перерізу до 10 метрів на територію України, які покривають площу в одному масиві понад 25 км.

5. Відомості, що містяться у нормативних документах з проектування та будівництва об'єктів цивільного захисту.
6. Відомості про інженерно-технічні заходи цивільного захисту при проектуванні нових, реконструкції існуючих підземних ліній.

...

ВИТЯГ

**ДЕРЖАВНІ БУДІВЕЛЬНІ НОРМИ - ДБН. Б 1-3-97
«Система містобудівної документації. Склад, зміст,
порядок розроблення, погодження та затвердження
генеральних планів міських населених пунктів»**

Ці норми встановлюють вимоги до складу, змісту, порядку розроблення, погодження і затвердження містобудівної документації з планування території міст і селищ: генеральних планів, концепцій розвитку, проектів розміщення першої черги будівництва.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Генеральний план міста, селища є основним планувальним документом, який встановлює в інтересах населення та з врахуванням державних завдань напрямки і межі територіального розвитку населеного пункту, функціональне призначення і будівельне зонування території, містить принципові рішення щодо розміщення об'єктів загальноміського або загальноселищного значення, організації вулично-дорожньої мережі і дорожнього руху, інженерного обладнання, інженерної підготовки і благоустрою, захисту території від небезпечних природних і техногенних явищ.

...

1.3 Матеріали генерального плану використовуються як вихідні дані при розробленні іншої планувальної документації та проектів забудови, місцевих правил використання і забудови території населеного пункту, інвестиційних програм і проектів, програм соціально-економічного розвитку, схем визначення земель населених пунктів для приватизації, планів земельно-господарського устрою населеного пункту, спеціальних проектів, схем і програм охорони навколишнього природного середовища та

здоров'я населення, пам'яток історії і культури, інженерного захисту і підготовки території, комплексних схем транспорту, проектів та схем організації дорожнього руху, систем управління дорожнім рухом, схем роз-витку систем інженерного обладнання і галузей міського господарства, виконанні грошової оцінки земель, створенні містобудівного та земельного кадастрів тощо.

...

1.5 Генеральний план є комплексним планувальним документом. Його положення базуються на аналізі і прогнозуванні демографічних, соціально-економічних, природно-географічних, інженерно-технічних, екологічних, санітарно-гігієнічних, історико-культурних факторів і орієнтовані виключно на вирішення питань планування території населеного пункту.

Матеріали генерального плану вирішують основні, принципові питання з планування територій і не можуть бути використані замість спеціальних проектів, схем та програм розвитку галузей економіки, охорони навколишнього середовища та здоров'я населення, пам'яток історії і культури, інженерного захисту і підготовки території, розвитку систем транспорту, безпеки та організації дорожнього руху, інженерного обладнання тощо. При складанні зазначеної документації повинні враховуватися пропозиції відповідних розділів генерального плану.

1.6 Залежно від обсягу та складності містобудівних проблем генеральний план виконується в одну або дві стадії (концепція розвитку міста, селища та власне генеральний план). При одностадійному проектуванні концепція виконується як складова частина (розділ) генерального плану для попереднього розгляду та погодження принципів пропозицій з планування території.

2. КОНЦЕПЦІЯ РОЗВИТКУ МІСТА, СЕЛИЩА

2.1 Концепція розвитку міста, селища (далі – концепція) є стадією розроблення генерального плану, призначеною для визначення основних проблем, пріоритетів і масштабів планувального розвитку населеного пункту та рекомендацій щодо їх вирішення та подальшого розроблення генерального плану. Концепція як окремих документ, як правило, розробляється для значних (табл. 1.1 ДБН 360-92*) та найзначніших міст, а також на вимогу замовника для міст із складними проблемами містобудівного розвитку або значними обсягами інвестицій.

...

2.4 Затверджена концепція є основою для розроблення генерального плану населеного пункту, проекту міської межі, цільових містобудівних програм, техніко-економічних обґрунтувань, схем розвитку систем магістралей міського та зовнішнього транспорту, організації дорожнього руху та його безпеки, інженерного обладнання, інженерного захисту території, соціальної інфраструктури, для розробки природоохоронних, санітарних та протиепідемічних заходів та ін.

2.5 Склад текстових та графічних матеріалів концепції, їх масштаб встановлюється в завданні на розроблення. До складу графічних матеріалів концепції (як окремої стадії) включають план сучасного використання території населеного пункту та приміських територій з графічним виявленням планувальних чинників, схеми екологомістобудівного обґрунтування та варіантів планувального розвитку, схему рекомендованого планувального розвитку міста в системі розселення з встановленням територій спільних інтересів органів місцевого самоврядування. Ці креслення використовуються як графічні матеріали генерального плану, якщо строк між затвердженням концепції та початком його розроблення не перевищує одного року. Якщо концепція розробляється в

складі генерального плану, то в його графічних матеріалах подаються варіанти планувального розвитку населеного пункту.

На схемах планувального розвитку для кожного з варіантів подається принципова планувальна модель населеного пункту та прилеглих територій, організації вулично-дорожньої мережі, транспортних зв'язків, розміщення головних інженерних споруд, визначається зона спільних інтересів територіальних громад.

2.6 Концепція затверджується органом місцевого самоврядування.

...

3. ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН МІСТА, СЕЛИЩА

3.1 Генеральний план складається з аналітичної частини, обґрунтувань і пропозицій.

Аналітична частина генерального плану містить комплексну оцінку сучасного стану території населеного пункту і актуальних проблем його містобудівного розвитку.

...

3.4 Генеральний план включає текстові та графічні матеріали.

До текстових матеріалів відносяться:

- а) книга генерального плану;
- б) брошура з основними положеннями генерального плану.

Графічними матеріалами є плани і карти аналітичного і проектного змісту, виконані у встановленому масштабі.

Текстові та графічні матеріали за домовленістю з замовником можуть виконуватися з застосуванням комп'ютерної технології.

3.5.1 В аналітичній частині наводиться проблемно орієнтована інформація про сучасний стан містобудівного розвитку населеного пункту та використання його території.

Вона містить такі дані:

а) природно-кліматичні та інженерно-будівельні характеристики території, дані про водні, рекреаційні, мінеральні та інші ресурси, які мають суттєве значення для розвитку населеного пункту;

в) відомості про стан навколишнього природного середовища (характеристики ареалів та джерел забруднення, розміщення санітарно-захисних зон, зон охорони курортів, наявність і розміщення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм і водотоків в межах населеного пункту тощо);

д) оцінку ефективності використання земель населеного пункту (щільність та характер забудови, розвиток планувальної структури, наявність територіальних ресурсів) та можливостей містобудівного освоєння територій, прилеглих до населеного пункту (придатність для житлово-цивільного та іншого будівництва, потенційна сельбищна місткість, оціночні дані, відомості про основних землевласників та користувачів);

е) відомості про стан забудови та громадського обслуговування ...

Наводиться комплексна оцінка планувальних обмежень, що мають суттєвий вплив на планування різних видів використання територій.

На підставі аналізу сучасного стану населеного пункту, реалізації попереднього генерального плану дається оцінка конфліктних ситуацій та кризових явищ містобудівного розвитку населеного пункту.

3.5.2 В обґрунтуваннях та пропозиціях генерального плану містяться:

в) загальні обсяги житлового будівництва та будівництва об'єктів громадського обслуговування, розрахунок потреби у територіях будівництва об'єктів обслуговування;

д) зведені дані про потреби в територіях під усі види будівництва;

е) еколого-містобудівна характеристика запланованого містобудівного розвитку та планувальні заходи щодо забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення (визначення санітарно-захисних зон з урахуванням прогресивних технологій, екологічно безпечних підприємств, винесення з санітарно-захисних зон житлового фонду або закриття підприємств тощо);

ж) еколого-містобудівна характеристика запланованого територіального розвитку населеного пункту з врахуванням вартості земель або майнових комплексів на прилеглих територіях, компенсаційних та інших витрат, пов'язаних із зміною функціонального використання або включенням до міської межі;

к) функціональне зонування території і вдосконалення архітектурно-планувальної структури;

ц) заходи щодо реалізації положень генерального плану, у т.ч. перелік необхідних рішень місцевих органів самоврядування, наукових, проектних, вишукувальних робіт, обґрунтування одержання дотацій та субвенцій з державного, обласного, районного бюджетів та залучення інших джерел інвестування.

...

3.7 Основні пропозиції генерального плану, які подаються на затвердження, оформляються у вигляді брошури.

...

3.8 Графічні матеріали генерального плану виконуються у складі, наведеному у таблиці 1.

Таблиця 1

Найменування графічних матеріалів	Масштаб зображення залежно від чисельності населення населеного пункту, прогнозованої генпланом (тис.чол.)		
	250 і більше	від 50 до 250	50 і менше
1. План існуючого населеного пункту (опорний план)	1:10000	1:10000; 1: 5000	1:5000; 1:2000

2. Схема планувальних обмежень	1:10000	1:10000; 1: 5000	1:5000; 1:2000
3. Схема розташування населеного пункту в системі розселення (з приміською і зеленою зонами)	1:100000; 1: 50000	1:50000; 1:25000	1:25000
4. Основне креслення генерального плану	1:10000; 1: 5000	1:10000; 1: 5000	1:5000; 1:2000

Примітка 1. В залежності від особливостей населених пунктів (природних, історико-культурних, інженерно-геологічних, планувальних тощо) в складі генерального плану виконуються додаткові матеріали, а саме: історико-архітектурний та історико-містобудівний плани; схеми магістралей міського та зовнішнього транспорту, інженерного обладнання, заходів з інженерної підготовки територій; схема планувальної структури та економіко-містобудівного районування населеного пункту тощо.

Примітка 2. Для населених пунктів з чисельністю населення до 50 тис. чоловік генеральний план виконується в масштабі і з деталізацією, які відповідають потребам планування окремих районів і зон, а саме: план червоних ліній, ескіз забудови тощо.

3.9 План існуючого населеного пункту (опорний план) не підлягає затвердженню. Документ виконується на топографічній основі. На кресленні відображається сучасна планувальна структура, використання територій та окремих функціональних зон населеного пункту, у тому числі:

б) громадські центри та основні об'єкти загальноміського і районного значення...

г) затверджені червоні лінії;

д) озеленені території загального користування та спеціального призначення (озеленення санітарно-захисних зон, розсадники та квітково-оранжерейні господарства тощо);

е) промислові, комунальні та складські території...

з) території спеціального призначення;

й) природоохоронні, оздоровчі, рекреаційні, історико-культурні території;

- л) території садівничих товариств та дачної забудови;
- м) ліси, лісопарки, лугопарки, водойми, водотоки;
- н) території сільськогосподарських підприємств;
- р) головні споруди інженерної інфраструктури;
- с) пам'ятки історії та культури національного та місцевого значення;
- т) межа населеного пункту;
- у) основні запроектовані об'єкти, земельні відводи.

3.10 Схема планувальних обмежень виконується на топографічній основі. На кресленні відображаються території, до яких законодавством та державними нормами встановлені відповідні обмеження на їх використання...

3.11 Схема розташування населеного пункту в системі розселення (з приміською і зеленою зонами) відображає існуючий стан та проектні пропозиції щодо територій спільних інтересів відповідних територіальних громад (приміських територій, використання яких пов'язано з розвитком населеного пункту, що проектується).

...

3.13 Окремі схеми інженерної підготовки та поліпшення екологічного стану територій, розвитку магістралей, міського та зовнішнього транспорту, схеми розвитку рекреаційних зон та озеленення, інженерного обладнання, визначення території для тимчасового відселення на випадок надзвичайних ситуацій, аварій або стихійного лиха, прогнозування можливих надзвичайних ситуацій природного чи антропогенного характеру на територіях забудови тощо виконуються на топографічній основі. Виконання цих схем рекомендується для значних та найзначніших міст.

...

3.13.4 На плані червоних ліній показують довжину ліній, координати вузлів та кути повороту червоних ліній та прив'язки їх до закріплених на місцевості геодезичних знаків, опорних будинків і споруд.

...

3.14 Аналітичні графічні матеріали (за необхідності - додаткові інженерні креслення) виконують на топографічній основі або копії опорного плану. Пропозиції генерального плану відображають на топографічній основі, яка не містить спеціальної інформації, передбаченої у Зводі відомостей, що становлять державну таємницю України (ЗВДТ) згідно з чинним законодавством та нормативними вимогами щодо картографічних і топогеодезичних матеріалів.

...

**СКЛАД МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ
«Генеральний план м.Луганськ»**

№ п/п	Найменування матеріалів	Матеріал	Ступінь секретності
1	2	3	4
I. Текстові матеріали			
1.	Генеральний план. Том I Пояснювальна записка 1. Передмова. 2. Коротка історична довідка. 3. Природні умови та інженерно-будівельна оцінка території. 4. Характеристика сучасного стану міста. 5. Реалізація генерального плану міста, розробленого у 1977 році. 6. Територіально-виробничий комплекс міста. 7. Населення. 8. Житловий фонд і територіальний розвиток. 9. Архітектурно-планувальна організація території. 10. Заклади та підприємства обслуговування. 11. Озеленення та рекреаційні території. 12. Збереження та охорона історико-культурної спадщини. 13. Стан і охорона природного середовища. 14. Використання території міста.	книга	ДСК

	<p>15. Перша черга будівництва.</p> <p>16. Проектні та організаційні заходи щодо реалізації Генерального плану.</p> <p>17. Основні техніко-економічні показники.</p>		
2.	<p>Генеральний план. Том II</p> <p>Пояснювальна записка</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передмова. 2. Транспорт. 3. Інженерне обладнання території. 4. Впровадження відповідальних джерел енергії (ВДЕ) при будівництві та реконструкції в житлово-комунальному господарстві. 5. Інженерна підготовка території. 6. Санітарне очищення м.Луганськ. 7. Протипожежні заходи. 8. Основні техніко-економічні показники. 	книга	ДСК
3.	<p>Звіт про виконання розділу генплану «Природні умови і інженерно-будівельна оцінка території м. Луганськ» (Схема зональності території міста за інженерно-геологічними умовами) (ВАТ «Луганськгеологія»)</p>	книга	вільного доступу
4.	<p>Звіт про виконання розділу генплану «Природні умови і інженерно-будівельна оцінка території м. Луганськ» (Районування території міста з умовами наземного будівництва</p>	книга	вільного доступу

	в межах Концепції) (ТОВ «Луганськгеоокоцентр»)		
5.	Розроблення розділу «Водні ресурси» в складі проекту «Генеральний план Луганська» «Гидрологические расчеты» (ВАТ «Луганськводпроект»)	книга	вільного доступу
6.	Отчет о научно-исследовательской работе по договору № 07/07 от 7.09.2008 г. «Обоснование социальных параметров Генерального плана г. Луганска» (Луганський філіал інституту економіко-правових досліджень НАН України)	книга	вільного доступу
7.	Генеральний план. «Аналіз і рекомендації по розвитку інноваційного режиму діяльності з прогнозом зайнятості населення по основних видах економічної діяльності в м.Луганськ» (Луганський філіал інституту економіко-правових досліджень НАН України)	книга	вільного доступу
8.	Розділ «Транспорт» у складі проекту «Генеральний план м. Луганська» (НПФ «Градінвест, ЛТД» м. Харків)	книга	вільного доступу
9.	Отчет о научно-технической работе. «Разработка Генерального плана города Луганска. Корректировка раздела охраны окружающей среды (комплексная оценка), разработка экологически безопасной схемы озеленения (биоценоза) города и зеленой зоны пригорода».	книга	вільного доступу

	«Антропогенные аспекты и уровень техногенного загрязнения территории г. Луганска выбросами от автотранспортных потоков» (НДІ прикладної екології СНУ імені Володимира Даля)		
10.	Звіт про результати науково-технічних робіт за темою «Схем потенційної радонової небезпеки території міста Луганськ» (Науково-виробниче мале спільне підприємство «Опит»)	книга	вільного доступу
11.	Звіт за темою: «Обґрунтування концепції впровадження відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) при будівництві та реконструкції в житловому комунальному господарстві (ЖКХ) м. Луганська як таких, що забезпечують сталий розвиток міста» (ТОВ «Будінтер'єр»)	книга	ДСК
II. Графічні матеріали			
1.	Схема розташування м.Луганськ в системі розселення М 1:100000	папір	ДСК
2.	План існуючого міста М 1:10000	папір	ДСК
3.	Карта районування території міста за умовами наземного будівництва М 1:25000	папір	ДСК
3.1	Експлікація до карти районування території міста за умовами наземного будівництва	папір	ДСК
4.	Карта зонування території міста за гірничо-геологічними умовами М 1:25000	папір	ДСК
5.	Еколого-містобудівне районування	папір	ДСК

	(існуючий план) М 1:25000		
6.	Еколого-містобудівне районування (прогноз) М 1:25000	папір	ДСК
7.	Схема джерел і ареалів шумового забруднення території міста від транспорту (існуючий план) М 1:25000	папір	ДСК
8.	Схема джерел і ареалів шумового забруднення території міста від транспорту (прогноз) М 1:25000	папір	ДСК
9.	Схема величин викидів забруднюючих від автотранспорту на території міста (існуючий план) М 1:25000	папір	ДСК
10.	Схема потенційної радонової безпеки території Луганська М 1:25000	папір	ДСК
11.	Історико - архітектурний опорний план М 1:25000	папір	ДСК
12.	Основне креслення генерального плану М 1:10000	папір	ДСК
13.	Схема магістральних мереж міста М 1:25000	папір	ДСК
14.	Схема розвитку міського електричного транспорту М 1:25000	папір	ДСК
15.	Схема розвитку міського автобусного транспорту М 1:25000	папір	ДСК
16.	Схема функціонального зонування зеленої зони міста М 1:25000	папір	ДСК
17.	Схема водопостачання М 1:25000	папір	ДСК

18.	Схема водовідведення М 1:25000	папір	ДСК
19.	Схема дощової каналізації М 1:25000	папір	ДСК
20.	Схема газопостачання М 1:25000	папір	ДСК
21.	Схема теплопостачання М 1:25000	папір	ДСК
22.	Схема електропостачання М 1:25000	папір	ДСК
23.	Схема ефірного мовлення та кабельного телебачення М 1:25000	папір	ДСК
24.	Схема мобільного зв'язку М 1:25000	папір	ДСК
25.	Схема провідного мовлення М 1:25000	папір	ДСК
26.	Схема міського телефонного зв'язку М 1:25000	папір	ДСК
27.	Схема інженерної підготовки території М 1:25000	папір	ДСК
28.	Розміщення першої черги будівництва М 1:25000	папір	ДСК
29.	Схема розташування джерел електромагнітного випромінювання М 1:25000	папір	ДСК

**ИЗВЛЕЧЕНИЕ
ПРОТОКОЛ
общественных слушаний по обсуждению проекта
градостроительной документации
«Генеральный план г.Луганска»**

21 декабря 2010 года

Большой зал заседаний
горисполкома, г. Луганск
14-00

ПОВЕСТКА ДНЯ

Обсуждение проекта градостроительной документации
«Генеральный план г.Луганска»

СЛУШАЛИ:

Председательствующего общественных слушаний
Женеску В.В.

На общественные слушания выносятся проект градостроительной документации «Генеральный план города Луганска».

Экспертиза градостроительной документации выполнена в 2009 году Дочерним предприятием «Институт Генерального плана города Киева».

Проект Генерального плана г. Луганска рассмотрен на заседании архитектурно-градостроительного совета при управлении градостроительства и архитектуры облгосадминистрации.

Брошюра проекта Генерального плана г. Луганска была опубликована в городской общественно-политической газете «Жизнь Луганска» и размещена в сети Интернет на официальном сайте Луганского городского совета, а также несколько экземпляров передано Луганской областной универсальной научной библиотеке им. М. Горького.

Под рубрикой «Генплан развития» на страницах газеты «Жизнь Луганска» публиковалось обсуждение данной

градостроительной документации, высказывали своё мнение как специалисты, так и представители общественных организаций, жители города.

На телевидении было показано около 12 сюжетов, посвящённых проекту Генерального плана г. Луганска.

Ознакомление с проектом Генерального плана г.Луганска проходило в здании института «Луганскгражданпроект» по адресу: ул. Демёхина, 19.

Институт посетило более 70 человек, 56 из них зарегистрировались и дали свои предложения.

Поступившие предложения проанализированы специалистами института, по некоторым предложениям в проект внесены дополнения.

Генеральный план города необходим для дальнейшей разработки местных правил застройки, детальных планов территорий, местных градостроительных программ и программ социально-экономического развития.

Информация о проведении общественных слушаний была опубликована в городской общественно-политической газете «Жизнь Луганска» 08.12.2010 №51.

СЛУШАЛИ:

Председательствующего общественных слушаний Женеску В.В. который предложил создать счетную комиссию слушаний для подсчета голосов.

РЕШИЛИ: утвердить состав счетной комиссии в количестве 9 человек.

СЛУШАЛИ:

Председательствующего общественных слушаний Женеску В.В. об избрании секретариата слушаний.

РЕШИЛИ:

Утвердить секретариат в следующем составе 3 человек (2 представителя от Заказчика, 1 представитель от общественности).

СЛУШАЛИ:

Председательствующего общественных слушаний Женеску В.В. об утверждении регламента работы общественных слушаний, порядок подачи предложений (замечаний).

РЕШИЛИ:

- утвердить следующий регламент:
- основной доклад разработчика – до 30 минут;
- содокладчика – 10 минут;
- выступления с предложениями, замечаниями, вопросами – 5 минут.

ВЫСТУПИЛИ:

Представитель Разработчика – Клепачевский В.В. (директор Государственного предприятия «Государственный проектный институт «Луганскгражданпроект»), Содокладчики: Маковийчук Ю.М. – (директор научно-производственной фирмы «Градинвест, ЛТД» ООО г.Харьков), Игнатов О.Р. (директор НИИ прикладной экологии Восточноукраинского национального университета имени Владимира Даля) –

об изложении основных положений проекта Генерального плана г. Луганска; о проведенных экспертизах; внесении изменений в проект, согласно замечаний областного горсовета, о сборе и проработке предложений (замечаний) от общественности, о создании инициативной группы; создании комитета по разработке концепции стратегии устойчивого развития города Луганска; изложение основных вопросов, поступивших к разработчику в период, отведённый законом для ознакомления с проектом, о приоритетной застройке города; о территориальном направлении развития города.

СЛУШАЛИ:

Председательствующего общественных слушаний Женеску В.В. о предложении приступить к процедуре рассмотрения предложений (замечаний), поступивших до

момента открытия общественных слушаний проекта градостроительной документации Генеральный план г.Луганска.

РЕШИЛИ:

Рассмотреть поступившие предложения.

СЛУШАЛИ:

Председательствующего общественных слушаний Женеску В.В. о предложении, поданном жителями кв. Шевченко, частными предпринимателями, торгующими на рынке «Луганский Ярмарок», и депутатом горсовета Ландиком Р.В.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Оставить на прежнем месте рынок «Луганский Ярмарок» по улице Оборонная.

Предложение заказчик принимает

ПРОГОЛОСОВАЛИ: за – 158; против – 25; воздержалось 32.

ВЫСТУПИЛ:

Филипповский В.Н. о предложении: рассматривать только те поступившие предложения и замечания, с которыми не согласен заказчик градостроительной документации, а по тем, с которыми заказчик согласен, зачитывать и разрешить разработчику внести соответствующие изменения в обсуждаемый проект.

РЕШИЛИ:

Согласиться с внесенным предложением Филипповского В.Н.

Перешли к зачитыванию сути вопросов и оглашению позиции Заказчика относительно принятия/непринятия предложения.

...

ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Зарегистрировать территорию под строительство и размещение водолечебниц с радоновой водой .

ОТВЕТ председателствующего – на территории Луганска нет таких источников и учесть предложение нет возможности.

...

ВОПРОС по поводу Острой Могилы.

ОТВЕТ разработчика – Удобных мест для создания парков в городе нет. Все застроено. Для создания парков необходимо снести постройку, поэтому и пришли к такому решению: часть лесов в городе, а именно в районе Острой могилы и кв. Восточного, превратить в лесопарковую зону.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ:

Проголосовать о переносе слушаний и создать согласительную комиссию.

СЛУШАЛИ:

Председателствующего слушаний Женеску В.В. о предложении формирования согласительной комиссии и включения предложений и замечаний на обсуждение согласительной комиссии.

РЕШИЛИ:

Сформировать согласительную комиссию.

...

ВЫСТУПИЛ:

Журналист, доцент Луганского национального университета. Вопрос по поводу Грифа «Для служебного пользования». Предлагаю рассекретить проект Генерального плана и дать возможность громаде полностью ознакомиться с проектом и только после этого принимать Генеральный план.

Расширение границ города за счет территорий других городов нецелесообразно.

СЛУШАЛИ:

Председателствующего слушаний Женеску В.В. по поводу процентного формирования согласительной комиссии.

ГОЛОСОВАЛИ:

Большинством голосов решили: в согласительную комиссию включить 70 процентов от общественности.

СЛУШАЛИ:

Председательствующего слушаний Женеску В.В., который зачитал списки фамилий лиц, подавших в секретариат слушаний, желая войти в состав согласительной комиссии.

Заявление счетной комиссии перед созданием согласительной комиссии: в зале присутствует 177 делегатов.

СЛУШАЛИ:

Кузьменко А.Г., которая предложила соблюдать процентное соотношение членов согласительной комиссии и включить в состав согласительной комиссии всех лиц, чьи фамилии зачитывались, а для соблюдения процентного соотношения 70 к 30, согласно Закона, дополнить список согласительной комиссии представителями Луганского городского совета.

ПРОГОЛОСОВАЛИ: За – 142. Против – 9. Решения принято.

РЕШИЛИ:

Включить в состав согласительной комиссии от общественности 59 человек (список прилагается), дополнить список согласительной комиссии представителями исполнительных органов Луганского городского совета в установленном процентном соотношении (30%).

СЛУШАЛИ:

Председательствующего слушаний Женеску В.В., который объявил о закрытии слушаний.

Первое заседание согласительной комиссии состоится 24.12.2010 в 14.00 в большом зале Луганского городского совета.

Председательствующий слушаний

В. Женеску

Члены секретариата

Члены согласительной комиссии

Додаток № __ до Протоколу
ведення громадських слухань
з обговорення проекту
містобудівної документації
«Генеральний план м. Луганська»
від 21.12.2010 року

**ВИТЯГ
ОКРЕМА ДУМКА**

Сабініна Вадима Олеговича, члена секретаріату громадських
слухань щодо Протоколу ведення громадських слухань з
обговорення проекту містобудівної документації
«Генеральний план м. Луганська» від 21.12.2010 року

...

По-друге, стосовно пропозицій громадськості про
недопустимість участі у громадських слуханнях посадових
осіб Луганської міської ради в робочий час.

Під час громадських слухань Шамрін А.М. заявив про
недопустимість участі в громадських обговореннях
посадових осіб Луганської міської ради в робочий час. Також
представники громадськості запропонували довести до
відома чисельність учасників слухань, що були присутні у
робочий час в якості посадових осіб виконавчих органів
місцевого самоврядування. Цього не було зроблено.

Оскільки такі особи були присутніми у робочий час,
ними було порушено ряд норм, а саме:

- вимоги ст. 21 КЗоТ України, щодо виконання в
робочий час роботи, що визначена трудовою
угодою;
- ними також порушені правила внутрішнього
трудоного розпорядку (ст. 142 КЗоТ України);
- обов'язки службовця в органах місцевого
самоврядування, що передбачені ст. 8 Закону

України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Заява головуючого про те, що посадові особи органів місцевого самоврядування є також громадськістю і мають право участі в слуханнях, є законною тільки тоді, коли вони беруть у них участь у позаробочий час і не виконують посадових обов'язків. Крім того, більша частина з них у подальшому брали участь у голосуванні.

Тому цілком законними були вимоги громадськості про голосування з питання необхідності залишення посадовими особами Луганської міської ради зали громадських слухань, що також передбачено ч. 2 ст. 30-5 Закону України «Про планування і забудову територій». Проте така пропозиція була відхилена Женеску В.В. і не проголосована громадськістю.

Пропоную викладені факти внести до Протоколу.

По-третє, принциповим є питання стосовно суті пропозицій громадськості.

У Протоколі чітко не зазначається суть усіх питань, з яких були прийняті рішення. В ньому зазначається лише номер питання та додаток, де це питання можна знайти, чого недопустимо робити.

Такий зміст Протоколу підвищує можливість його підробки (підміни додатку з питаннями, з яких було прийняте рішення).

Пропоную в Протоколі зазначити суть усіх розглянутих питань.

По-четверте, відносно кількості зауважень, що були подані громадськістю до громадських слухань 21.12.2010 року.

У Протоколі не зазначено кількість зауважень, що були подані громадськістю до громадських слухань 21.12.2010 року. Під час громадських слухань головним архітектором міста Луганська Женеску В.В. було доведено кількість звернень – 23, які складаються із 47 пропозицій.

Однак громадськість поставила під сумнів зазначену кількість.

Пропоную, для уникнення фактів нерозгляду (неврахування) спірних питань та перевірки їх кількості, надати погоджувальній комісії відповідний Журнал реєстрації зауважень (пропозицій) громадськості щодо проекту Генерального плану м. Луганськ. Крім того, цю вимогу можна аргументувати непоодинокими випадками існування самої пропозиції, а також відмітки про її реєстрацію, однак у списку пропозиції вони не фігурують.

...

По-шосте, стосовно осіб, які мають підписати протокол слухань.

Відповідно до ч. 5 ст. 30-5 Закону України «Про планування і забудову територій» протокол слухань складається секретаріатом за участю членів погоджувальної комісії, підписується ними та головою.

Таким чином, на Протоколі мають міститися підписи головуючого, трьох членів секретаріату та всіх членів погоджувальної комісії.

Пропоную в Протоколі передбачити можливість підписів усіх членів погоджувальної комісії.

Із зазначених вище причин (без внесення виправлень та уточнень), вважаю за неможливе підписати Протокол громадських слухань і надаю свою окрему думку..

Сабінін В.О.

**ВИТЯГ
ПРОТОКОЛ**

**засідання погоджувальної комісії з обговорення зауважень
(пропозицій), поданих до проекту містобудівної
документації «Генеральний план м. Луганськ»**

28 грудня 2010 року

Велика зала засідань
Луганської міської ради
14:00

Голова погоджувальної комісії: Женеску В.В. –
начальник управління архітектури та містобудування
Луганської міської ради, головний архітектор

Порядок денний:

Розгляд зауважень (пропозицій), поданих до проекту
містобудівної документації «Генеральний план м. Луганська»

СЛУХАЛИ:

Женеску В.В. –

оскільки представниками громадськості підготовлений і поданий на розгляд узагальнений список пропозицій (зауважень) до проекту містобудівної документації «Генерального плану міста Луганська» (далі – Генеральний план) (Додаток № __), запропоновано розглядати зазначений список, починаючи з пропозиції № 20 (попередні 19 питань розглянуті на громадських слуханнях 21.12.2010 року).

ВИРІШИЛИ:

Погодитись з пропозицією. Розглядати підготовлений представниками громадськості список пропозицій (зауважень) до проекту містобудівної документації «Генерального плану міста Луганська» (далі – Генеральний план) (Додаток № __), починаючи з пропозиції № 20.

...

СЛУХАЛИ:

Женеску В.В. –

По пропозиції № 57 (Внести зміни в проект Генерального плану, змінити промислову зону в районі вулиць Южная, 1-ша Трамвайна, 2-га Трамвайна, Суходольська, Брестська, Монтажна, Газопровідна на зону озеленення (розташувати парк).

ВИСТУПИЛИ:

Воскобойник І.В. – мешканка вулиці 2-га Трамвайна – проектом Генерального плану на цьому місті передбачена промислова зона. Санітарно-захисної зони, яка відмежовувала б житлову забудову від шкідливого виробництва, не передбачено, що є грубим порушенням. Санітарна зона повинна складати не менше 300 метрів.

ЗАПРОПОНУВАЛИ:

Внести зміни до проекту Генерального плану, закрити підприємство «Спецавтоматика», винести промислову зону на околицю міста, а на її місці створити парк.

СЛУХАЛИ:

Калько Н.А. – представник Розробника – за проектом Генерального плану зазначене місце є східнопромисловим вузлом і промисловою зоною. Оскільки підприємством санітарні норми не витримані, першому було запропоновано створення санітарно-захисної зони за рахунок відселення мешканців, або перенесення цехів із шкідливим виробничим потужностями. Проте, перенесення підприємства на інші території є недоцільним, оскільки мешканцям Жовтневого району не вистачає робочих місць, які забезпечує підприємство.

Воскобойник І.В. – мешканка вулиці 2-га Трамвайна – сформулювала питання: Внести зміни в проект Генерального плану. Змінити промислову зону в районі вулиць Южная, 1-ша Трамвайна, 2-га Трамвайна, Суходольська, Брестська, Монтажна, Газопровідна на зону озеленення (створити на місці промислової зони парк).

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 44, «проти» - 10, «утримались» – 3.

Рішення прийняте. Внести зміни в проект Генерального плану. Змінити промислову зону в районі вулиць Южная, 1-ша Трамвайна, 2-га Трамвайна, Суходольська, Брестська, Монтажна, Газопровідна на зону озеленення (створити на місці промислової зони парк).

...

По пропозиції № 70

(Опублікувати у всіх засобах масової інформації дані по проекту Генерального плану в частині: розрахунку площі зелених насаджень, обґрунтованості дотацій та субвенцій із бюджету чи залучення інших джерел фінансування для реалізації відповідних заходів).

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 60, «проти» – 0, «утримались» – 0.

Рішення прийняте. Опублікувати у всіх засобах масової інформації дані по проекту в частині: розрахунку площі зелених насаджень, обґрунтованості дотацій та субвенцій із бюджету чи залучення інших джерел фінансування для реалізації відповідних заходів.

...

По пропозиції № 73 (Стосовно недопущення реконструкції в районі містечка Щорса та необхідності опублікування матеріалів проекту Генерального плану м.Луганськ по першочерговій забудові).

ВИСТУПИЛИ:

Титов В.О. – мешканець містечка Щорса –

мешканці корпусів з 1 по 19 містечка Щорса просять не затверджувати реконструкцію району без проведення референдуму на відповідній території з її мешканцями (громадяни повинні знати, за яких умов буде проводитися реконструкція, та умови надання нового житла).

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 55, «проти» – 4, «утримались» – 1.

Рішення прийняте. Не затверджувати реконструкцію старого житлового фонду містечка Щорса (двоповерхові корпуси з 1

по 19) до повного оприлюднення погоджених з мешканцями заходів по наданню нового житла та проведення референдуму на відповідній території з її мешканцями.

...

По пропозиції № 78 (Провести інвентаризацію незаконних забудов на прибудинкових територіях на земельних ділянках, переданих в оренду під забудову по містобудівних обґрунтуваннях та проектах відводу (без розробки детальних планів і проектів розподілення територій).

ВИСТУПИЛИ:

Філіпповський В.М. –

про зміну формулювання питання

ЗАПРОПОНУВАЛИ:

Викласти питання у наступній редакції: Провести аналіз існуючих забудов на прибудинкових територіях земельних ділянок, переданих в оренду під забудову по містобудівних обґрунтуваннях та проектах відводу (без розробки детальних планів і проектів розподілення територій), і довести результати до відома громадян шляхом опублікування в засобах масової інформації.

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» –58, «проти» – 1, «утримались» – 0.

Рішення прийняте. Провести аналіз існуючих забудов на прибудинкових територіях, на земельних ділянках, переданих в оренду під забудову по містобудівних обґрунтуваннях та проектах відводу (без розробки детальних планів і проектів розподілення територій) і довести результати до відома громадян шляхом опублікування в засобах масової інформації.

СЛУХАЛИ:

Парапанову Н.В. –

про необхідність повернення до розгляду питань, по яких були прийняті рішення 21.12.2010 року та їх доповнення.

ВИРІШИЛИ:

Повернутись до зазначених питань.

По пропозиції № 18 (доповнення) (Виключити з проекту Генерального плану м. Луганськ перенесення дитячої лікарні по вул. Радянська, 68).

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 60, «проти» – 0, «утримались» – 0.

Рішення прийняте. Зарезервувати територію під будівництво дитячої клінічної лікарні. Заборонити земельні відводи під будівництво на території існуючої дитячої лікарні, передбачивши створення паркової зони на цьому місці.

По пропозиції № 20 (доповнення) (Опублікувати проект Генерального плану в повному об'ємі в засобах масової інформації і розмістити в мережі Інтернет).

ГОЛОСУВАЛИ:

«за» – 60, «проти» – 0, «утримались» – 0.

Рішення прийняте. Опублікувати на офіційному сайті луганського міського голови та міської ради в повному обсязі чітке зображення картографічної частини Генерального плану м. Луганськ (за виключенням даних під грифом «Тасмно»). Використовувати для цього формати векторного та растрового зображення в масштабах, визначених ДБН. (Строк – січень 2011 року.)

СЛУХАЛИ:

Женеску В.В. –

запропонував закінчити засідання погоджувальної комісії з обговорення зауважень (пропозицій), поданих до проекту містобудівної документації «Генеральний план м.Луганськ», та призначити підписання протоколу громадських слухань на 31.12.2010 року на 10.00.

Підписи членів погоджувальної комісії

В секретаріат громадських слухань проекту Генерального плану м. Луганськ, винесеного на громадське обговорення 21.12.10 р. Управлінням архітектури та містобудування Луганської міської ради

ПРОПОЗИЦІЇ

щодо включення до складу погоджувальної комісії

У зв'язку з тим, що під час громадських обговорень проекту нового Генерального плану м. Луганськ не було врегульовано ряд спірних питань, необхідне створення погоджувальної комісії, що регламентовано п. 5 ч. 1 ст. 30-3, п. п. 9, 10 ч. 2, 5, 7 – 9, 11 ст. 30-5 Закону України «Про планування і забудову територій».

Керуючись зазначеними нормами, члени територіальної громади міста Луганська просять вас включити до складу погоджувальної комісії мешканців міста Луганська:

№	ПІБ
1	Щербаченко Володимир Валерійович
2	Сабінін Вадим Олегович
3	Курілов Володимир Михайлович
4	Парапанова Наталя Вікторівна
5	...

З повагою,
Мешканці міста Луганська:

№	ПІБ	Адреса	Паспорт	Підпис
1				
2				
3				

ЯК ПОДАВАТИ ПРОПОЗИЦІЇ ТА ЗАУВАЖЕННЯ ДО ПРОЕКТУ ГЕНЕРАЛЬНОГО ПЛАНУ (інформаційна листівка)

<p>Хто може подавати пропозиції до проекту Генплану?</p>	<p>Взяти участь у громадських слуханнях з обговорення проекту Генерального плану м. _____ та подати пропозиції (зауваження) до нього можуть:</p> <ul style="list-style-type: none"> • повнолітні фізичні особи, які проживають на території, щодо якої розробляється документація, або на суміжній з нею, що визначається відповідним органом місцевого самоврядування, відповідальним за проведення громадських слухань; • юридичні особи, приміщення яких розташовані на території, щодо якої розробляється документація, в особі їх повноважних представників; • власники та користувачі земельних ділянок, розташованих на території, щодо якої розробляється документація, та на суміжній з нею, що визначається відповідним органом місцевого самоврядування, відповідальним за проведення громадських слухань; • представники громадських організацій, органів самоорганізації населення, діяльність яких поширюється на відповідну територію; • замовники та розробники документації; • посадові особи Верховної Ради Автономної Республіки Крим або відповідного органу місцевого самоврядування; • народні депутати України, депутати відповідних рад.
<p>Який порядок ознайомлення з проектом Генплану?</p>	<p>Той, хто до теперішнього часу не ознайомився з проектом Генерального плану м. _____, має можливість ознайомитися з відкритими складовими зазначеного документа у приміщенні _____ (вказіть місце, виходячи з інформації, наданої в оголошенні про початок громадського обговорення) за</p>

	адресою: _____ Час: <i>дні і години</i>
На що саме звертати увагу при ознайомленні з проектом Генплану?	Які зміни відбудуться на території, яка Вас цікавить (де Ви або Ваші близькі проживаєте, працюєте тощо)? Чи не змінюється цільове призначення території, яка Вас цікавить? Чи відображені у Генплані об'єкти, будівництво яких не було погоджено з громадою? Який рівень шумового, хімічного, радіаційного забруднення на території, яка вас цікавить?
Куди подавати пропозиції до проекту Генплану?	Пропозиції (зауваження) щодо проекту Генерального плану м. _____ слід подавати за адресою: _____ <i>(вказіть адресу, зазначену в інформації про початок громадського обговорення).</i>
В якій формі подавати пропозиції до проекту Генплану?	Якщо ви хочете, щоб Ваші пропозиції та зауваження до проекту Генерального плану врахували – подавайте їх у письмовій формі. Якщо Ви подали пропозиції (зауваження) під час ознайомлення з проектом Генплану в проектному інституті чи в міській раді усно – продублюйте їх у письмовому вигляді до Управління архітектури та містобудування міської ради. Це допоможе уникнути ситуації, коли про вашу пропозицію «забудуть», «не почують» або «почують неправильно».
Як подавати письмові пропозиції та зауваження до проекту Генплану?	Ви можете подати пропозиції особисто або поштою. Якщо Ви хочете подати пропозиції особисто: <ul style="list-style-type: none"> - напишіть пропозицію (зауваження) <u>у двох</u> примірниках; - віднесіть їх до Управління архітектури та містобудування міської ради; - зареєструйте ваші пропозиції (зауваження) в канцелярії міської ради; - попросіть працівника міської ради зробити помітку (поставити штамп, підпис та дату отримання) на вашому примірнику пропозицій. Надсилання пропозицій (зауважень) листом: <ul style="list-style-type: none"> - напишіть пропозицію (зауваження); - відправляйте пропозиції (зауваження) рекомендованим листом із повідомленням або цінним листом з описом вкладення; - зберігайте чеки (описи вкладення) про відправлення

	<p>пропозицій (зауважень), оскільки ці документи можуть знадобитися як доказ;</p> <p>- врахуйте час на доставку листа; ваші пропозиції мають надійти до міської ради до терміну завершення їх прийому, що вказаний в оголошенні про громадські слухання.</p>
<p>Як правильно оформити пропозиції та зауваження до проекту Генплану?</p>	<p>Пропозиції (зауваження) повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • бути обґрунтованими, містити посилання на положення відповідних законодавчих актів та інших нормативно-правових актів, державних стандартів, норм та правил; • містити відомості про особу, що їх подає (для фізичних осіб – прізвище, ім'я, по батькові та зареєстроване в установленому порядку місце проживання; для юридичних осіб та для громадських організацій і ОСНів, які не є юридичними особами, – відомості про повне найменування та місцезнаходження); • бути підписані, а для юридичних осіб та для громадських організацій і органів самоорганізації населення, які не є юридичними особами, також мати відомості про прізвище, ім'я, по батькові та про найменування посади уповноваженого представника вказаних суб'єктів, який їх підписав; підпис уповноваженого представника особи повинен бути скріплений печаткою відповідної юридичної особи (організації). <p>Якщо вам потрібна допомога в нормативному обґрунтуванні ваших пропозицій, (звертайтеся до _____ . Тел. _____ Адреса: _____ . Час прийому: _____ (вказуються дані громадської організації, що готова надавати тематичну правову допомогу).</p>
<p>Який термін подання пропозицій до проекту Генплану?</p>	<p>Ваші пропозиції мають бути отримані міською радою не пізніше _____ (вказується дата, що визначена в оголошенні про початок обговорення містобудівного документа).</p> <p>Зверніть увагу! Пропозиції, що надійдуть до міської ради після вказаного терміну, розглядатись не будуть!</p>

ЗАЯВА
із пропозиціями (зауваженнями) до проекту
генерального плану міста

ВІД КОГО: _____

(ПІБ, адреса проживання, або інша інформація про заявника, яка доводить, що заявник має право подавати пропозиції (зауваження) відповідно до п. 7 ст. 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності»

КОМУ: **до Управління архітектури та містобудування _____**
міської ради

(індекс, повна поштова адреса – може бути зазначена в оголошенні про початок громадського обговорення містобудівного документа)

ЗАУВАЖЕННЯ (ПРОПОЗИЦІЇ)
до проекту нового Генерального плану м. _____

«__» _____ 20__ року в офіційному виданні _____ міської ради «_____» (№ _____) *(або зазначити адресу офіційного сайту, на якому розміщена інформація)* було опубліковано повідомлення про громадське обговорення проекту містобудівної документації «Генеральний план м. _____».

При ознайомленні з проектом Генерального плану м. _____ у приміщенні актового залу проектного інституту _____ *(у приміщенні міської ради, на офіційному сайті міської ради, у ЗМІ тощо)* мною (нами) було виявлено _____

(опис фактів, які ви виявили у проекті містобудівної документації, щодо яких Ви маєте намір подати пропозицію (зауваження)).

Однак відповідно _____
(вказіть нормативно правовий акт, якому суперечать виявлені Вами положення Генплану) забороняється (не допускається) _____ (вказіть, чому саме певне положення Генплану суперечить нормативно-правовому акту).

Тобто, проектом нового Генерального плану м. _____ передбачається (фіксується, узаконюється)

_____ (суть того факту у містобудівній документації, який, на вашу думку, суперечить законодавству: наприклад, неправомірне зменшення певної функціональної зони або наслідки будівництва певних об'єктів тощо). На мою (нашу) думку, даний факт є недопустимим і підлягає вилученню (коригуванню) у проекті Генплану.

Враховуючи вищевикладене та керуючись ст. ст. 17, 21 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», нормами Порядку проведення громадських слухань щодо врахування громадських інтересів під час розроблення проектів містобудівної документації на місцевому рівні, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25 травня 2011 року № 555, та _____ (вказати інші нормативно-правові акти, на які Ви посилаєтесь вище у заяві).

Просимо внести зміни до проекту Генерального плану м. _____ у частині, що стосується _____ території, а саме _____ (суть пропозиції).

«__» _____ 2012 р.

_____ (підпис)

ІНФОРМАЦІЯ ПРО СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТР ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ «ТОТАЛЬНА АКЦІЯ НА ПІДТРИМКУ ПРАВ ЛЮДИНИ ТА ДЕМОКРАТІЇ»

Місія: розвивати та підтримувати відповідальну й свідому участь громадян у громадському житті шляхом проведення правозахисних і просвітницьких програм.

Цінності: СЦГІ діє на основі таких організаційних цінностей: активність заради ствердження людської гідності, прав людини та демократії; орієнтація на результат; командна робота; співпраця з іншими організаціями; інноваційні підходи і прагнення змін. Реалізуючи освітні та правозахисні проекти, СЦГІ прагне робити інвестиції в життя людей. Центр навчає, допомагає та захищає людей, аби вони самі мали змогу захищати себе й допомагати іншим.

Цільова аудиторія: громадські лідери – представники організацій громадянського суспільства (ОГС), органів місцевого самоврядування та державної влади, журналісти.

Основні напрямки проектної діяльності:

1) сприяння законному і прозорому землекористуванню у містах, у т.ч. забезпечення доступу громадян до містобудівної документації;

2) підтримка та розвиток організацій громадянського суспільства;

3) сприяння збереженню й модернізації навчальних закладів у депресивних громадах, зокрема в сільській місцевості та старих промислових районах.

Наші послуги:

- Розробка і супровід кампаній на захист громадських інтересів.

- Безкоштовні правові консультації, представлення інтересів у суді для ОГС і громадських активістів з тематичних напрямків, за якими працює СЦГІ.

- Розробка планів розвитку територій, соціальних проєктів для місцевих громад, органів місцевого самоврядування.

- Тренінгові заняття і навчальні семінари на теми: представлення та захист інтересів, участь громадськості в ухваленні рішень, залучення фінансування, розвиток місцевих громад і територій, стратегічне планування, лідерство тощо.

- Розробка й публікація навчальних і методичних матеріалів для ОГС, органів місцевого самоврядування та органів державної влади.

- Інформаційна підтримка, консультаційні та бібліотечні послуги для представників цільової аудиторії організації.

Shcherbachenko, V.V., Perehodchenko, O.V., Sabinin, V.O. (2012). *How A City Community Can Tame the Leviathan: Organization and Holding Public Deliberations about Comprehensive City Plans.* (V.V. Shcherbachenko, Ed.). Luhansk: Eastern-Ukrainian Center for Civic Initiatives.

This publication consists of two parts. The first part of the book is a case-study which is based on real events of organizations and holding public deliberations about the Comprehensive City Plan of Luhansk. The second part of the book is methodological in nature and contains extracts from the legislation and samples of documents that can be useful for those who want to ensure active public participation during the process of adoption of comprehensive city plans.

Representatives of state and local governments, NGOs, mass media, scientists, urban planners, architects, and anyone interested in the problems of city planning and public access to critical information contained in comprehensive city plans will benefit from reading this publication.

Как городским жителям приручить Левиафана: организация и проведение общественного обсуждения генерального плана города / Восточнуукраинский центр общественных инициатив. В.В.Щербаченко, Е.В.Переходченко, В.О.Сабинин; Под общ. ред. В.В. Щербаченко. - Луганск.: СПД Резников, 2012. - 140 с.

Издание состоит из двух частей. Первая часть книги является учебным кейсом, написанным на основе реальных событий по организации и проведению общественного обсуждения генерального плана города Луганск. Вторая часть книги имеет преимущественно методический характер и содержит выдержки из законодательных актов, образцы документов, которые будут полезны тем, кто стремится обеспечить полноценное участие общественности в принятии градостроительной документации.

Издание будет интересно представителям профильных общественных организаций, органов государственной власти и местного самоуправления, ученым, специалистам в области планирования развития территорий, журналистам и всем тем, кто интересуется участием общественности в планировании и развитии территорий.

Науково-публіцистичне видання
Як міській громаді приручити Левіафана: організація та проведення
громадського обговорення генерального плану міста

Українською мовою

За редакцією В.В.Щербаченка

Комп'ютерний макет: В.М. Ткач
Коректура: Д.Г. Тимошевська

Підписано до друку 12.09.2012. Формат 60x84 1/16.
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. др.-ар. 8,75. Ум. вид. арк. 8,25.
Тираж 600 прим.

Видавець: СПД Резніков В.С.
91055, м. Луганськ, вул. Луначарського, 58.
Тел.: (0642) 52-50-67, 71-76-93.
**Свідоцтво про внесення до
Державного реєстру суб'єктів видавничої справи
ДК № 1692 від 17.02.2004.**

Надруковано ФОП Котова О.В.
91022, м. Луганськ, вул. Сент-Етьєнівська, 40.
Тел.: (0642) 71-67-47.

